

KAMIITHARI ÑAANTSİ ISANKINATAKIRI MARCOS

*Ikamantantakiri Juan Kiwaatan-taniri
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9,15-17; Jn. 1.19-28)*

¹ Iroka okanta opoñaan-tanakari Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Itomi Pawa, yoka Jesús Saipatzii-totaari.

² Iriitaki isankinata-kotakiri Kamantan-tzinkari Isaías, ikantzi:

Pamini, aritaki nontyaantaki ityaaroni inkamanta-kotimi,

Iriitaki witsikaan-timini tsika pinkina-paaki.

³ Tzimatsi kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkantan-tapaaki:

Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkina-paaki.

Pinkimita-kaantiro itampatzikai-tziro awotsi.

⁴ Tima pokaki Juan otzisi-masiki, ikaman-tantzi, ikinkithata-kota-paakiro tsika okanta-kota kiwaataantsi, ikantan-tapaaki: “Piwashaan-tajiro kaari-pirori, aritaki impyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka.”

⁵ Oshiki pokaintsiri iñiiri Juan, Aapatyaawini-satzi, aajatzi poñaanain-chari pasiniki inampiki-payi Judá-iti. Ikinkithata-koyitakiro ikaaripiro-siri-waitzi, irootaki ikiwaatan-takariri Juan yoka-payi anta Owaryiinkaariniki.

6 Irootaki iithaaritari Juan, yontyii-tziro iwitzi ikyaakoitari, iwathakitakari misinantsi-masi. Iriira iwari kintori, iriiri nyaaki pitsi. *

7 Iroka ikantaki Juan ikinkithatzi: “Awotsikitaki matzirori ipinkathari-tsitzti, nopinkathatzitataikari naaka. Ti onkanti inkimita-kaantina impiaratani noiyootan-tyaari nonthopainiri ikyaantari iitziki.

8 Apatziro-machiini nokiwaatantaro naaka ni-jaa. Iro kantacha, iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatan-tairimi Tasorinkantsi.”

Ikiwaataka Jesús

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

9 Ikanta ipokaki Jesús ipoñaakaro nampitsiki Kasiyakaawini saikatsiri anta Tapowiniki. Ikiwaata-wakiri Juan anta Owaryiinkaariniki.

10 Iro isitowan-tanakyaarimi Jesús, iñaatziro asitaryaa-nakityii-yaami inkiti, isaawiin-kasita-paakari Tasorinkantsi ikinapaaki jinoki isiyapaakari siro.

11 Ikimaitatzii inkitiki ikantai-tanaki: Awirokatakira Notomi notako-pirotani. Oshiki nokimo-siri-wintakimi.

Inkaaripiro-sirita-kaitirimí Jesús

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

12 Ikanta Tasorinkantsi yaanakiri Jesús otzismasiki.

13 Ari inintawitakari Kamaari inkaaripiro-sirita-kairimi. Tima oshiki kitaitiri isaikaki anta itzimayitzira kowiinkari atsikan-taniri, okaratzi

---

* **1:6** ikyaakoitari = camellos

40 kitaitiri. Irojatzi ipokanta-paakari Maninkari-
iti yaminayita-paakiniri inintziri. †

Yitanakari yantayitziri Jesú
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Ipoñaa ikinanaki Jesú Tapowiniki ikaman-
tantiro Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota
ipinkathari-wintantai Pawa. Aritaki yasitakoi-
takiri irirori Juan.

¹⁵ Ikantan-tapaaki Jesú, ikamantantzi:
“Monkarataka iñiitan-tyaariri Pawa
impinkathari-wintantai, pinkimisantajiro
Kamiithari Ñaantsi. Piwashaanta-yitairo
pikaaripiro-siri-waitzi.”

Yaantai-tanakariri 4 simaatzinkari
(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ Ikanta isirithapyaaa-nakaro Jesú inkaari
anta Tapowiniki, iñaapaa-tziiri paitachari
Simón itsipatakari iririntzi Andrés iikithajiitzi.
Tima simaatzinkari inajiitzi.

¹⁷ Ikantapaakiri: “Piyaatina, osiyawaita-jyaaro
iroñaaka iriimi atziri nosimaata-kaajyaami.”

¹⁸ Tima ti ishintonaki, yookanakiro isimaa-
minto iyaatanakiri.

¹⁹ Iro iwaana-kityaa, iñaapaa-tziiri Jacobo,
itomi Zebedeo, aajatzi Juan, iririntzi. Ari isaika-
jiitzi irirori iwitoki iwaipatziro isimaa-minto.

²⁰ Yamiñaa-nakiri aajatzi, iyaatanakiri. Ainiro
isaikanaki iriri itsipayitari iratziriti.

Atziri yaakiri piyari
(Lc. 4.31-37)

---

† 1:13 Kamaari = Mishatantaniri

²¹ Aritaki ariijiitaka Jesús nampitsiki Capernaum. Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, ikyappaaki yapatota-piintaita, ari iyomitaan-tapaaki.

²² Okiryaantzi ikantajiita atziri-payi ikimiri. Tima ti omaantyaa isintsinka iyomitaantzi, yanairi iyomitaantzi Yomitaan-taniri-payi.

²³ Ari isaikakiri atziri yaakiri piyari anta karapankoki, kaimanaki irirori,

²⁴ ikantzi: “Jesús, Kasiyakaawini-satzi, noyotzimi naaka, awirokataki Itasorintsiti Pawa. Iro pipokantari aka papirojiitina.”

²⁵ Ari ikisathata-nakiri Jesús, ikantanakiri: “¡Pimairiti piyári, pijatai!

²⁶ Kaimanaki sintsiini atziri, impiyon-kawaitakaa-nakari iwiyariti, iwashaanta-najirira.

²⁷ Okiryaantzi ikantanaka atziri-payi, ikanta-wakaanaka: “¿Paitakama iroka? ¿Owakirama yomitaantsi onatzii? Imatziri yitsinampaire yisita-kota-kairi yaakiri piyari.”

²⁸ Ikimakoi-tanakiri sintsiini Jesús maaroni anta Tapowiniki.

*Yisita-kota-kaajiro Jesús irayiro Pedro
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)*

²⁹ Ikanta isitowa-najira Jesús karapapankoki, yaanakiri Juan aajatzi Jacobo, ikinajiitanaki iwankoki Simón, isaikaki aajatzi Andrés iririntzi Simón.

³⁰ Iro yariita-paaki-tyaa, ikantai-tawakiri: “Omatatziiro katsirinkantantsi irayiro Simón.”

31 Aikiro ipithoka-sita-nakaro, yakatha-wakotakiro, imisaikakiro. Isita-kotanaki. Piriintanaka aminayita-wakiniri ompaityaa opawakiriri.

Yisita-kota-kaayitziri Jesús mantsiyari

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32 Okanta otsitiniityaanaki, yamaita-paakiniri Jesús oshiki mantsiyari, yamaita-kiniri aajatzi oshiki yaakiri piyari.

33 Ipiyotzi-mintai-tapaakari Jesús pankotsiki.

34 Yisita-kota-kaayitairi maaroni. Tira isiniti aparoni piyari iñaawaiti yisita-kota-kaayitzirira ikaratzi yaakayitziri. Tima iyotzi piyari tsika ipaita Jesús.

Iyomitaantzi Jesús maaroni Tapowiniki

(Lc. 4.42-44)

35 Okanta okitaititzi-mataki, ananinkanaka Jesús apaniroini, ijatiro otzisi-masiki, ari yamanapaaki.

36 Ikanta Simón itsipatakari ikaratzi iyaaji-itziri, yamina-minatairi.

37 Ikanta iñaapajiri, ikantapajiri: “¡Yomitaa-nari! Yamina-minai-tatziimi.”

38 Yakanakiri irirori ikantzi: “Thami ajati, tira iro nompokan-tyaari nosaiki aka, ontzimatyii noyomitaan-tayiti pasiniki nampitsi.”

39 Ari okanta-tzimaitaka, ithonka-kiro Jesús yaniitakiro Tapowini, iyomitaantaki tsika otzimayitzi karapapanko-payi maaroni nampitsiki, yisita-kota-kaayitaji oshiki yaakayi-witari piyari.

Yisita-kota-kairi omatziri pathaa-rontsi

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40 Ipoñaa ipokaki omatziri pathaa-rontsi, ityirowa-sita-paakari Jesús, ikowa-kota-paakiri ikantziri: “Pinintzi-rika, aritaki onkantaki pisita-kota-kaajina.”

41 Yaminanakiri Jesús, itako-sirita-nakari. Irootaki yakotan-tanakari Jesús, itzinkakiri kapichiini, ikantziri: “Nonintzi, pisita-kotai.”

42 Isitanaki ipathaa-waiwita. Tikatsitanaki.

43 Ikantawita-waari ijatajira inampiki,

44 ikantziri: “Airo pikamanta-kotana. Apatziro piwanakiro pijata-sitiri Ompira-tasorintsitaari, pantantyaarori Ikantakaantani pairani Moisés, paanakiniri Pawa pipira patsipita-kaani, irootaki iyotantai-tyaari isita-kotajimi.”

45 Iro kantacha ikamantantanaki pathaa-waiwita-chari anta nampitsiki tsika okanta yisita-kotan-taari. Iro kaari okamithantanta isaikanaji Jesús nampitsiki. Jataki otzisi-masiki, ari isaikakiri. Aritzimaitaka ipoka-sitziriri oshiki atziri.

2

Yisita-kota-kaajiri Jesús kisoporokiri

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

1 Awisaki tsika okaratzi kitaitiri, aajatzi ipiyaja Jesús nampitsiki Capernaum. Ikimayitawaji atziri-payi, ikantaitzi: “Ariitaja Jesús.”

2 Ipiyotzi-winta-waari, ti yantita-paakyaaro pankotsi. Iyomitaa-yitapajiri maaroni.

3 Tzimatsi 4 atziri pokasita-kiriri Jesús yanata-kotakiri kisoporokita-tsiri.

4 Ti onkanti iñiiri, itzikakiri oshiki atziri piyotain-chari. Atiitanaki jinoki pankotsiki,

iwinaakiro pankotsi tsika isaikaki Jesús, ari iwaniiryaa-kotakiri kisoporokiri.

⁵ Ikanta iyosirita-wakiri Jesús oshiki yawintaa-jiita-paakari, iñaanata-wakiri kisoporokiri, ikantziri: “¡Notomí! Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka.”

⁶ Kimajiitaki Yomitaan-taniri, ikanta-siri-jiitanaki irirori:

⁷ “Ithainka-tasorintsitzai yoka. Tima tikatsi kantironi impyaakotantiro kaari-pirori, apatziro imatziro Pawa.”

⁸ Yotaki Jesús ikinkithasiritakari, isampitakiri, ikantziri: “¿Paitama pikinkithasiri-waitasitantari?

⁹ ¿Tima onkamiithati nonkantiri kisoporokiri: ‘Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka?’ ¿Irooma pinintzi nonkantiri: ‘Pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai?’

¹⁰ Iroñaaka piyotiri Itomi Atziri otzimi-motziri isintsinka aka kipatsiki, aritaki impyaakotairi kaaripiro-siri-witachari.” Ipithoka-sita-nakari kisoporokiri, ikantziri:

¹¹ “Nokantzimi Naaka, pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai piwankoki.”

¹² Katziyanaka kisoporokiriwitachari, yaana-jiro inaryaan-tawitari, sitowanaki. Maaroni atziri iñaakiri, okiriryaaantzi ikantajiitanaka iñaawajiri ijatai. Iwisiryaawinta-nakari Pawa, ikantajiitanaki: “Tira añaapiinti siyaaroni iroka.”

*Yamiñaa-nakiri Jesús Leví
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)*

13 Ipoñaa yapiita-pajiro Jesús iyomitaayitapajiri atziri inkaari-thapyaaki. Ari ipiyotzi-wintai-tawaari.

14 Ikanta yawisanaki Jesús, irojatzi iñaantapaariri itomi Alfeo paitachari Leví. Isaiki irirori, iwakiri jiware wirakocha isintsitanzi yamaitiniri kiriiki, ikantapaakiri: “Piyaatina.” Ari ikatziyanaka irirori iyaatanakiri. *

15 Ikanta yariita-kaakari iwankoki iwakaiyaari Jesús, ari itsipatakari iyomitaani-payi aajatzi pasini ikaratzi oyaata-piintziriri. Tima oshiki sintsitan-tatsiri yamaitiniri kiriiki jatanain-tsiri, ijatzitanaka oshiki kaari-piro-siririiti. Tima maa-roni yakootakiri Jesús ikaratzi oyaatakiriri.

16 Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi Yomitaantaniri-payi, iñaakiri Jesús yakootziri ikaratzi sintsitan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, oshiki aajatzi kaari-piro-siririiti. Isampitakiri iyomitaani Jesús, ikantziri: “¿Paitama itsipatan-tariri kaari-piro-siririiti, itsipatakari aajatzi sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki?”

17 Ikimaki irirori Jesús, ikantzi: “Aririka imantsiyati atziri ipoka-sitziri aawintan-tzinkari, irima atziri kaari mantsiyatatsi tikatsi ininti irirori. Tima ti nompoka-sitiri naaka ikimitakaantai-tziri kamiithasiriri inawita, nopokasita-tziiri kaari-piro-siriri nonkaima-siritajiri iwashaantairo kaari-pirori.”

*Ikinkithata-kotziro Jesús itziwintaita
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)*

---

* **2:14** Leví = Mateo

18 Tzimatsi pokasita-kiriri Jesús, isampita-paakiri ikantziri: “Itzita-piintakaro iyomitaani Juan iwariti, ari ikimitari iyomitaani Nasitantaniri-payi. ¿Paitama kaari itzitantaro piyomitaani awiroka?”

19 Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Aririka intsipatai-tyaari aawakaa-chari, ¿arima intziwintai-tapaakyaa? Kimitaka airo, kimosiri inkantaityaa iwawaitaityaa.

20 Iroma apaata, aririka yaitakiri iimintaitari, aripaitira intziwintaityaa.

21 Tima aparoni paisatori ikithaataitari, aririkami iwapatankai-tanta-kyaaro owakirari osapiki, aritaki osaraa-pirotanaki aririka ampithata-nakyaa owakirari osapiki.

22 Ari okimitari aajatzi, ti inkanta-piroyaa paisatori misinantsi-naki iwantai-tyaari airyaari iraitsiri. “Aririka iwantai-tyaari, aritaki isanaryaanaki, aparaata-siwaitakyaa iraitsiri aajatzi misinantsi-naki. Tima apatziro ikamiithatzi owakirari misinantsi-naki iwantai-tyaari.”

*Isapiryaakitziro iyomitani Jesús okithoki pankirintsi kitaitiri imakoryaan-taitari
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)*

23 Okanta kitaitiriki imakoryaan-taitari, ikinanaki Jesús pankirintsi-masiki. Ari isapiryankiri iyomitaani okithoki pankirintsi.

24 Ti onimotiri Nasitantaniri-payi, isampitakiri Jesús, ikantanakiri: “¿Paitama isapiryen-tarori piyomitaani? Tima ti osinitaa-ntsiti yantawaitaiti kitaitiriki imakoryaan-taitari.”

25 Yakanaki Jesús ikantzi: “¿Tima piñaanata-kotiri pinkatharini David ikowityaa-waitan-takari aantawityaariri itashi, itsipayitakari ikarajiitzi?

26 Tima ikyaki David tasorintsi-pankoki impira-tasorintsi-piro-paititantari Abiatar, iwakaro yatantaitani tasorin-tsita-tsiri, ipakiri aajatzi itsipayitakari. Tima ti osinitaan-tsiwityaa iwaityaaro, intaini iwapiinta-yitaro Ompira-tasorintsitaari.”

27 Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Tima iriitaki atziri-payi kantakaan-tzirori otziman-takari kitaitiri imakoryaan-taitari. Tima ti kari kitaitiri imakoryaan-taitari kantakaan-tironi itziman-takari atziri-payi.

28 Tima yoka Itomi Atziri pinkathari-pirori inatzii, yanairo kitaitiri imakoryaan-taitari.”

3

Atziri kisowakori (Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

1 Ipoñaa ikyapaji Jesús karapapankoki. Ari isaikakiri atziri kisowakori.

2 Inintai-tatziira iñiitiri yisita-kota-kairi mantsiyari kitaitiri imakoryaan-taitari. Yamaakowintari, omatantyaari inkanta-koitiri.

3 Ari ikaimakiri Jesús kisowakori, ikantziri: “Pimpoki, pisatikyaa niyaanki.”

4 Isampitakiri ikaratzi piyotzi-winta-kariri, ikantziri: “¿Otzimikama sinitaa-ntsita-tsiri antiri kitaitiri imakoryaan-taitari? ¿Tima onkamiithati anisironkatantyaa, irooma kamiihatatsi awamaanti? ¿Tima onkamiithati

antiro iroopirori, irooma kamiithatatsi ankaaripiro-waiti?" Tikatsi akatsini.

⁵ Yamina-nakiri Jesúś piyotzi-minta-kariri, owatsimaa-sirita-nakiri iñaayitakiri kisosiri ikantajiitzi, ikantanakiri kisowakori: "Pitharyaa-wakotai." Matanaka, akotsitanaji kamiitha.

⁶ Ari isitowa-jiitanaki Nasitantaniri yapatojitiaka, jataki ikinkitha-waita-kairi aapatyaariri Herodes, ikantajiitzi: "¿Tsikama ankanti-rika Jesúś ampyaakaan-tyaariri?"

Ipiyota-jiita inkaari-thapyaaaki

⁷ Ikanta isitowanaji Jesúś, ikinanaji inkaari-thapyaaaki itsipata-naari iyomitaani. Iyaariki iwanakiri Tapowini-satzi, nampiyitarori iipatsitiki Judá-ití,

⁸ Aapatyaawini-satzi, Kiraarini-satzi, maa-roni nampiyitarori intatzikiro Owaryiinkaarini. Ikimajiitaki aajatzti Mapini-satzi, Simaa-satzi, ikantaitzi: "Iñaakantaki Jesúś oshiki kaari iñaapiintaitzi." Pokajiitanaki iñiiri.

⁹ Irootaki ikantan-tanakariri Jesúś iyomitaani yamininiri pitotsi, airo yanawaan-taitari.

¹⁰ Tima imatakiro Jesúś yisita-kota-kaayitaki oshiki. Itatyanka-pirinikita-wakaaka mantsi-yari inintzi yantanta-wakyaari kapichiini irako.

¹¹ Ipoka-piinta-yitzi ikyaatansiritari piyari, ityirowa-sitari Jesúś, ikaima-tzimaita sintsii, ikantzi: "¡Awiroka Itomi Pawa!"

¹² Airo iyotzitan-taitari Jesúś, ikisatha-yitziri.

Iyosiitaki Jesúś 12 Tyankaariitti

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Ipoñaa itonkaanaki Jesús otzisiki. Ari ikaimakaan-takiri ikaratzi ookimota-kariri. Jaiti-jitaki ikaratzi ikaimakaan-takiri.

¹⁴ Aripaiti iyosiitaki 12 intsipata-piintyaari, iriyyitaki ipaitakiri Tyaantaariiti, iriitaki intyaankiri inkinkithata-kaantayiti.

¹⁵ Ipasankyaakari yisita-kota-kaayitairi irirori mantsiyari, ikaratzi ikyaantasiritari piyari.

¹⁶ Yoka ikaratzi iyosiitakiri: Simón, ipaitakiri “Pedro,” (akantziri añaaniki aroka: “Kiraawiro.”)

¹⁷ Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo aa-jatzi Juan, irijatzi iririntzi Jacobo. Ipaitakiri “Boanerges,” (akantziri añaaniki aroka: “Otomi ookatha-rontsi.”)

¹⁸ Ipoñaapaaka Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, ipoñaapaaka Simón, Kisakotan-taniri. *

¹⁹ Ipoñaapaaka Judas Nampitsiwiri, pithoka-sityaarini. Ipoñaa ipokaji Jesús pankotsiki. †

*Kisimatzipiri Tasorinkantsi
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23)*

²⁰ Ari ipiyotzi-minta-waari oshiki atziri-payi, ti onkanti ijata-painti iwajyaa Jesús.

²¹ Tzimatsi kantain-tsiri: “Sinkiwintaka Jesús.” Irootaki ipokanta-witakari ishininka-payi okaakiini, yaanajirimí.

²² Ariijiita-paaka aajatzi Yomitaan-taniri ipoñaayitaka Aapatyaawiniki, ikantapaaki irirori: “Yoka atziri isintsitakaa-tziiri Nantatsiri,

---

* ^{3:18} Kisakotan-taniri = cananeo = Owintini-wiri   † ^{3:19} Iroka-payi owiraanta-paakarori ñaantsi-payi, tzimatsi osankina-yitaka aajatzi anta 3.20.

irootaki yisita-kota-kaantariri ikaratzi yaakiri piyari.”

²³ Ikanta ikimaki Jesús, yapatojiitakiri, isiyakaa-winta-tziiniri okaratzi ikinkithata-kairiri, ikantziri: “¿Tzimatsima Kamaari yomitaa-wakaanaa-chari airo ikamaaritanta?

[‡] ²⁴ Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika ipinkathari-wintai-tziri, aritaki yooka-wakaanakyaa.

²⁵ Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika isaika-wankota-wakaa, aritaki yooka-wakaanakyaa.

²⁶ Ari ikantari aajatzi Kamaari aririka imaimanita-wakai-yaami, aritaki yooka-wakaanakyaa, airo isintsitzi, ari inthonkyaari.

²⁷ Tima aririka inintaiti inkositaitiri atziri sintsita-tsiri kamiitha, ontzimatyi yitaitawakyaari yoosotaitiri, airo imatanajiro inkisako-wintyaaro yasiwitari, yayitai-takiri.

²⁸ Pinkimi iriipiota-tsiri nonkantiri: Kantatsi yaripirotairi Pawa antayitzirori kaari-pirori, aritaki inkimitairiri aajatzi thainka-tasorintsita-tsiri. Omapiro.

²⁹ Iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, irasi iwiro airo yaripiroi-tairi.”

³⁰ Irootaki ikantan-takari Jesús, tima inkantai-takitziri: “Kamaari inatzii.”

*Iriniro Jesús aajatzi iririntzi-payi
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)*

[‡] **3:23** Kamaari = Mishantaniri

³¹ Ari ariitapaakari iriniro Jesús otsipatakari iririntzi-payi, okaimakaan-tapaakiri, okatziyapaaka intakiroki.

³² Ikantawitakari ikaratzi apatowinta-kariri: “Ari opokiri piniro aajatzi pirintzi-payi, onintzi oñiiimi.”

³³ Ikantanaki Jesús: “¿Otzimikama nonirotari, itzimika nirintzitari?”

³⁴ Ari yamina-nakiri ikaratzi apatowintakariri, ikantzi: “Yokaiti, iriitaki nokimita-kaajari nirintzi, irojatzi nokimita-kaari noniro.

³⁵ Ikaratzi antanajirori inintziri Pawa, iriitaki nirintzitaari, irootaki notsirotaari aajatzi noniron-taari.”

4

Isiyakaa-wintziri Jesús pankiwai-rintzi (Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)

¹ Ipoñaa ipiyana ja aajatzi Jesús inkaari-thanyaaki, iyomitaan-tapaji. Ipiyotzi-wintai-tawaari. Titanaka pitotsiki, saika-kotaki niyanyaaki kapichiini, katziya-jiitaka atziri-payi oparaitiki ikimisanta-jiitziri.

² Tima okaratzi iyomitaa-yitziriri, isiyakaa-winta-tziiniri, ikantzi:

³ “Tzimatsi pankiwai-rintzi jatatsiri impanki-waiti.

⁴ Ikanta yookaiki-takiro iwankiri, tzimatsi ookakita-painchari awotsiki, ipokapaaki tsimiri, iwapaakaro.

⁵ Tzimatsi pasini ookakita-painchari omapi-poro-kitzi ti ontzima-piroti kipatsi, sintsiini

oshooka-witanaka. Tira ontonta-pathatatyii kipatsi,

⁶ sampiya-sitanaki pankirintsi isintsita-paaki ooryaatsiri, tima ti ontzima-piroti oparitha.

⁷ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari kitoochii-masiki, anaanakiro kitoochii oshookanaki. Ti onkithoti, kamanaki pankirintsi.

⁸ Irooma pasini ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, saankana oshookanaki, kithokitanaki maaroni. Tzimayitaji okitho aparoni-payi okaratzi shookain-tsiri. Aparoni shookapain-tsiri, kapichiini okithokitanaki, pasini oshiki piyokiniinta-naintsiri, pasini oshiki-pirota-naintsiri okitho.” *

⁹ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki maaroni.” †

¹⁰ Tima jaitijiitaji maaroni atziri, ari isaikaki Jesús itsipayitakari ikaratzi oyaayita-piintakiriri, aaajatzi 12 iyomitaani. Ari isampita-nakiri Jesús ikaratzi itsipatakari, ikantziri: “¿Tsikama okanta-kotaka okaratzi pisiyakaa-wintakiri inkaaranki?”

¹¹ Yakanakiri Jesús, ikantziri: “Isinitaitakimiro awiroka piyota-kotairo tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Iriima pasinipayi, airo nokaman-tzitari irirori, apatziro nosiyakaa-winta-yitiniri,

¹² ari onkantyaa

* ^{4:8} kapichiini okithokitanaki = okaratzi 30 okithoki; oshiki piyokiniinta-naintsiri = okaratzi 60 okithoki; oshiki-pirota-naintsiri okitho = okaratzi 100 okithoki   † ^{4:9} okowa-pirotatyaa = tzimatsiri iyimpita

Airo iñaantaro ikimayi-witari.

Onkanta-witakyaa inkimisanti, airo ikimath-atziro,

Ari onkantyaa airo ipiya-siritantaja, tima airo ipyaakoi-tairi irirori.”

13 Aikiro isampita-tziiri Jesús ikaratzi itsipatakari, ikantziri: “¿Tima piyotawakiro nosiyakaa-wintakiri? Aririka nosiyakaa-wintakimiro pasini, ¿tsikatyaa pinkantyaa piyotanyaarori?

14 Tima yoka atziri ookaikita-kirori iwankiri, iriira siyakaa-wintacha kamantantzirori iñaani Pawa.

15 Tzimatsi kimawitarori ñaantsi, ipokapaaki Kamaari, imaisanta-kaapaakiri. Iriiyitakira osiyakaa-wintziri ookaikita-painchari awotsiki. ‡

16 Tzimatsi kimawitarori ñaantsi, ikimisantawita sintsii. Isiyako-witakaro ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi, oshooka-witanaka sintsii.

17 Ti iyotako-pirota-tyiilo ñaantsi, ti inkisatyaaro ikimaatsi-winta-nakaro ikimisantzi, iwashaanta-nakiro. Isiyakaro pankirintsi sampisitain-tsiri kaari tzima-pirota-tsini oparitha.

18 Tzimatsi pasini kimawitarori ñaantsi, osiyakaa-wintakiri ookaikita-painchari kitoochii-masiki.

19 Okantakaan-tziro ayimatziri ontzimi-motairi osaawi-sato, ikinkisiryaa-kotaro yashaarantyaa, iro ikowa-pirotaki ontzimi-motairi maaroni.

---

‡ **4:15** Kamaari = Mishantaniri

Anaanakiro ñaantsi ikimawita-wakari, isiyakaro pankirintsi kaari kithota-tsini.

20 Tzimatsi kimawakirori ñaantsi, osiyakaawintakiri ookaikita-painchari okamiithapthatzi kipatsi. Ikimisantanaji, isiyakotakaro aparoni shookapain-tsiri, tzimanaintsiri iipiyokiini okithokitanaki, pasini oshiki piyokiniinta-naintsiri, pasini oshiki-pirotanaintsiri okitho.”

*Onkoñaata-koyitaji manakowitain-chari
(Lc. 8.16-18)*

21 Ipoñaa ikantaki aajatzi: “Aninti-rika ootyaari ootaminto, ¿arima antata-kotakiri? ¿Awakotzirima otapinaki? Tira. Awakotziri jinoki.

22 Ari onkantyaa onkoñaata-kotan-tajyaari aajatzi manakoyi-witain-chari, oiñaarontairo kaari ikimatha-witaitya pairani.

23 Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki maaroni.”

24 Ikantanakiri aajatzi: “Paamaiyaaro okaratzi pikimakiri. Tzimatsi-rika pantzi-motantani, imapiroi-taimi apaata awiroka. §

25 Ikaratzi otzimi-motakiri, ari ontzimimo-pirotairi oshiki. Iriima kaari otzimi-motzi,

---

§ **4:24** Okaratzi kinkithata-kota-chari aka, iroka okanta-kota: Kapichiini-rika pinkimisanta-wakiro nokanta-kimirri, kapichiini piyotajiro. Irooma pinkimisanta-pirotawaki-rika, oshiki piyotawakiri, aikiro noyatcaa-pirot-nakitzimiro.

imapiroi-tajiri yaapithai-tairi okaratzi tzimimo-witariri.” *

Isiyakaa-wintziro Jesúis oshooki pankirintsi

²⁶ Ipoñaa ikantanaki aajatzi Jesúis: “Tzimatsira okimitari ipinkathari-wintantai Pawa. Okimita-tyaari aparoni atziri pankitzirori pankirintsi,

²⁷ imayi tsitiniri, ipoñaa isaakita-manaji. Titzimaита iyotiro tsika okanta oshookan-tanakari iwankiri.

²⁸ Apaniro oshooka-waitzi, itanakyaro ositowanaki yanini osi, impoña opairyakanaki, tzi-manaki oshiki okithoki.

²⁹ Aririka osampataki, monkara-paitita-paaka yawiikitan-taityaarori.”

*Isiyakaa-wintai-tziro   okitho   inchato
yaninikita-tsiri*

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ Ikantanaki aajatzi Jesúis: “¿Paitama osiyari aajatzi ipinkathari-wintantai Pawa? ¿Paitama nosiyakaa-winti-mirori?

³¹ Osiyatyaro aririka ampankitiro yaninikita-tsiri okithoki. Okantawita yanini onawita, †

³² aririka ampankitakiro, oshookanaki, anaanakiro pasini pankirintsi, antaro onkantatyaa ochiwo, ari imawosi-yityaari tsimiri otsimanka-tapi-sitaki.”

* ^{4:25} Iroka siyakaa-winta-chari okaratzi ikinkithata-koitziri aka: Ikaratzi yotawakironi noyomitaa-kiriri, aikiro noyotakaa-pirota-nakityiiri. Iriima kaari kimsanta-wakironi noyomitaa-witakariri, imapirotajyaa airo iyotajiro. † ^{4:31} yaninikita-tsiri okithoki = mostaza

*¿Paitama isiyakaa-wintan-tarori Jesúis
ikinkitha-yitziri?
(Mt. 13.34-35)*

³³ Ari ikanta-piintatyaa Jesúis isiyakaa-winta-yitziniri atziri okaratzi iyomitaa-yitziriri. Kapichiini-rika inkimatha-yitiro atziri-payi, kapichiini iyomitaa-yitiri. Oshiki-rika inkimatha-yitiro atziri-payi, oshikira iyomitaa-yitiri.

³⁴ Tikatsi aparoni okaratzi ikamantantziri kaari isiyakaa-wintzi. Iriima iyomitaani-payi, ikimathata-kaakiri okaratzi iyomitaa-yitakiriri.

*Imairintziro Jesúis tampyaa
(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)*

³⁵ Okanta otsitiniiyaanaki, ikantanajiri iyomitaani: “Thami amontyaaji intatzikironta.”

³⁶ Tima jaitijiitaji maaroni piyotzi-winta-kariri. Ari isaikaki irirori pitotsiki, montyaa-kota-jiitajaani. Tzimatsi oyaatana-kiriri ikinako-yitanaki pasiniki pitotsi.

³⁷ Ari omapoka-paakari antaroiti tampyaa, antaro osinkyaatanaki, otitaata-paaka nijaa pitotsiki.

³⁸ Iro kantacha Jesúis, maatsi irirori opataki pitotsi, itzii-totaka. Ari ijatasii-tanakiri iwakiryii-tapaakiri, ikantai-tziri: “¡Yomitaanarí! ¡Antsitsiya-kotatyii! ¿Tikatsima ompaitzi-motyaami?”

³⁹ Piriintanaka Jesúis, iñaanata-nakiro tampyaa, ikantziro: “¡Aritapaaki pita-mpyaataki!” Ikantzi-tanakaro inkaari

aajatzi: “¡Pimairyaaati!” Awisanaki tampyaa, mairyataanaji inkaari.

⁴⁰ Ikantziri iyomitaani: “¿Paitama pitharowan-tanakari? ¿Tikirama pawintaa-pirotyana?”

⁴¹ Oshiki impinkathata-nakiri, ikamanta-wakaa-jiitanaka itharowan-kakiini: “¿Ipaityaakama yoka imairintan-tarori tampyaa, imairintziro aajatzi inkaari?”

5

Gadara-satzi yaakiri piyari (Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ Ariijiitaka intatzikironta inkaari, aatakota-paaki nampitsiki ipaitai-tziri Gadara.*

² Iro yaata-kota-paaki-tziini, isiya-sita-wakari yaakiri piyari ipoñaakaro kitataariki,

³ ari isaikawaitziri irirori. Ti yaawyiiitiri yoosiwitai-tantari asirotha.

⁴ Itzimpishiro yoosiwitai-tantari iitziki aajatzi irakoki. Tikatsira iitsinampairini.

⁵ Yasi iwiro maaroni kitaitiri aajatzi tsitiniri, ikinayitzi otzisiki, kitataariki, ikaimawaitzi, itotakaa-yitaro mapishita-payi.

⁶ Ikanta iñaawakirira ipokaki Jesús, isiya-sita-wakari, ityirowa-sita-paakari.

⁷ Ikaimapaaki sintsilni, ikantzi: “¡Jesús! ¡Itomi Pawapirorí! ¿Tsikama pinkantinaka? ¡Ti noninti piwasinonkaina!”

⁸ Tima inkisathata-paaki-tziiri Jesús, ikanta-paakiri: “¡Pijati piyari!”

---

* ^{5:1} Gadara = Gerasa

⁹ Ikanta isampita-nakiri, ikantziri: “¿Tsikama pipaitaka?” Ari yakanaki piyari, ikantzi: “Nopaita ‘Oshikyaantzi,’ tima oshiki nokarajitzi.”

¹⁰ Aikiro isintsiwinta-nakityaari piyari, ikantziri: “Ti noninti piityaankina pasiniki nampitsi.”

¹¹ Ari ipiyotaka tyonkaarikiini oshiki chancho isimoka-jiitzi.

¹² Ikantajiitzi piyari: “Pimityaankina anta chanchoki.”

¹³ Ikantzi Jesús: “Pimatiro.” Jatanaki piyari-payi chanchoki, yaakapaakiri, irootaki isiyanta-nakari impiritaki, mitaajiita-paaka maaroni inkaariki, apirotaka ipiinkaki. Aamaaka ikarawita 2000 chancho.

¹⁴ Ari isiyajiitanaka aamaako-wintariri chancho-payi, ikamantanta-paaki nampitsiki, ikamantakiri aajatzi maaroni saikayita-tsiri iwaniki. Pokajiitanaki yaminiro awisain-tsiri.

¹⁵ Ipoka-sita-paakiri Jesús. Iñaapaa-tziiri yaawitari oshikyaantzi piyari. Isaikaki, kamiitha ikantanaja, ikithaataja. Itharowa-jiitanaki.

¹⁶ Ikaratzi ñaakiriri inkaaranki ikamanta-wakiri okaratzi awishi-mota-kiriri yaawitari piyari aajatzi chancho-payi.”

¹⁷ Ikantai-tanakiri Jesús: “Ti noninti pisaiki nonampiki, pamini tsika pinkini.”

¹⁸ Ipoñaa ititanaja Jesús pitotsiki, isintsiwinta-witawaari yisita-kota-kaajiri, ikantawita-waari: “Nonintzi noyaata-nakimi.”

¹⁹ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Airo piyatana, pijatai pishininkaki. Pinkanta-pajiri: ‘Twawisa-

kotaana Pawa, inisironkataana Pinkathari.’ ”

²⁰ Ari ikantakiro yoka yisita-kota-kaitairi, jataji inampiki paitachari Apipakowini, ikamantapajiri maaroni atziri, ikantapajiri: “Yisita-kota-kaajana Jesús.” Yamina-winthai-tanakiri iki-maitziri ikantayita-pajiri.

*Irisinto Jairo aajatzi kooya antzita-kiriri
iithaari Jesús*

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹ Ikanta ipiyaja Jesús ipoñaajaro intatzikiro. Ipiyotzi-winta-waari oshiki atziri inkaari-thapyaaki.

²² Ari yariita-paaka jiwatatsiri karapapankoki ipaita Jairo. Iñaapaakiri Jesús, ityirowa-sita-paakari,

²³ ikantapaakiri: “Onkamatyii nosinto. Non-intzi pijati pantanta-jyaaro kapichiini pako, isita-kota-jiita.”

²⁴ Ikanta ijatanaki Jesús, iro kantacha iyaakanakiri oshiki atziri, yanawyii-mata-nakiri.

²⁵ Okanta aparoni kooya sokaawaita-chari, tzima-kotaki 12 osarintsi omantsiya-waitaki,

²⁶ oshiki yaawinta-witai-takaro, apirotakiro tzimimo-witarori opinawinta. Aminaasi-waitaka, aikiro omapirotatya omantsiyatzi.

²⁷ Okimaki iroori ikinkithata-koitziri Jesús. Okina-sita-nakiri itaapiiki, antzita-paakiri kapichiini iithaari.

²⁸ Okanta-siritzi: “Aririka nontzinki-takiri kapichiini iithaari, aritaki nisita-kotai.”

²⁹ Apatha-kiro isitanaki osokaawaiwita. Oki-mawakiro owathaki iroori ti onkatsi-waitanaji.

30 Tima yotaki Jesús tzimatsi isita-kotakaa-sitakari isintsinka, ipithoka-sita-nakaro, isampita-nakiri ikaratzi oyaatakiriri, ikantziri: “¿Paitama antzita-kinarori noithaari?”

31 Yakanakiri iyomitaani, ikantzi: “¿Tima piñaajiri yanawyii-matakimi atziri? Aikiro pikantatzii: ‘¿Paita antzita-kinarori?’ ”

32 Aikiro yamina-minata-nakitzii Jesús, iñiiri antzita-kiriri iithaari.

33 Okanta iroka kooya opinkathata-nakiri Jesús, piyonkawaitanaka. Tima oyotzi irootaki isita-kota-kaaji. Ojata-sita-nakiri, otyirowa-sita-paakari, okamanta-kota-paaka.

34 Ikantanakiro irirori: “Kooyá, irootaki isita-kota-kaajimiri pawintaajana. Kantatsi pijatai, kimosiri pinkanta-najyaa, aritaki isita-kotaimi.”

35 Tikira-mintha inthonkiro Jesús iñaanatziro kooya, ariitapaaka poñainchari iwankoki ji-wari, ikantapaakiri: “Kamaki pisinto. ¿Aritaki piñaasirinkakiri yomitaan-taniri?”

36 Ikanta ikimawaki Jesús ikantai-tapaakiri, ikantanakiri jiwatakaan-tziri karapapankoki, ikantziri: “Airo pitharowa-siwaita. Pawintyaana.”

37 Tikatsi isiniti iyaatanakiri. Intaini yaanakiri Pedro, Jacobo, Juan. Iriitaki Juan iririntzi Jacobo.

38 Ikanta ijataki, ariitaka iwankoki jiware. Iñaapaa-tziiri yakiwaa-masitaka atziri-payi, sintsiini yiraa-kota-jiitakaro.

39 Kyaapaaki Jesús, ikantapaakiri: “¿Paitama piraanta-jiitari? Ti onkami iiintsi, omakoryaatzii.”

40 Thainka-siri iwawitai-takari Jesús. Imisitowa-paakiri maaroni. Intaini isaikanaki asitarori aajatzi iyomitaani-payi. Ikyaa-sitanakiro inaryii-takiro iintsi.

41 Yairika-wakota-paakiro, iñaanata-paakiro, ikantziro: “¡Talita cumi!” (Akantziri aroka: “Intsi, pimpiriinti.”)

42 Piriintanaja intsika, aniitanaji. Tima tzimaki 12 osarintsiti, irootaki aniiwaitan-tanaari. Tima okiryaantzi ikantajiitanaka ikaratzi ñaakirori.

43 Ikantzi Jesús: “Pimpiroota owariti.” Ipoñaa ikantanakiri aajatzi: “Tira noninti pinkaman-tayitiri atziri-payi.”

6

Ipiyaja Jesús Kasiyakaawiniki

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

1 Ikanta ipiyaja Jesús inampiki, ari iyaatajiri iyomitaani.

2 Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, iyomitaantaki Jesús karapapankoki. Okiryaantzi ikanta ikaratzi kimiriri, ikantajiitzi: “¿Paitama matakaa-kiriri yoka iyota-nitantari, itasonka-wintantaki aajatzi?

3 ¿Kaarima itomi oshironkirori incha-kota? ¿Tima iriitaki otomi María? Oñiiri Jacobo, José, Judas aajatzi Simón, iriitaki iririntzi-payi. ¿Kaarima atsipatari iritsiro-payi aka?” Oshiki ithainkima-waitai-takiri. *

4 Irootaki ikantan-tanakari Jesús: “Asi owiro ti impinkathataitiri Kamantan-tzinkari inampiki

---

* **6:3** Jacobo = Santiago.

isaikayitzira ishininka, aajatzi iwankoki irirori. Irooma pasiniki nampitsi, aritaki impinkathatai-takiri."

⁵ Ari okanta kaari okantan-tanaja Jesús iñaakantiro isintsinka anta. Apatziro yisita-kotakai aparoni-payi mantsiyari, yantantanakari kapichiini irako.

⁶ Tima okiryaantzi iwakiri Jesús ikaratzi kisosiri-waita-tsiri, kaari nintatsini inkimisantiri. Irootaki ikinanta-nakari iyomitaan-tayitzi pasiniki nampitsi okaratzti tzimayita-tsiri anta.

Ityaantai-tziri 12 oyomitaari

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Ipoñaa yapatotakiri Jesús 12 iyomitaani. Ipa-jinkaakiri isintsinka. Imatanakiro irirori yisita-kota-kaayitziri ikyaatasiritari piyari. Ityaantakiri, intsipata-wakai-yitanakyaa inkarati apiti.

⁸ Ikantawakiri: "Airo paanaki tsika ompaityaa, airo paanaki piwariti, pitharati, aajatzi piiriikiti, intaini paanaki pikotziikiri.

⁹ Airo paanaki aajatzi pasini pithaari. Apatziro pinkyaan-tanakyaa pisaantari piitziki."

¹⁰ Ikantzi-tawakari aajatzi: "Aririka pari-itakyaa aparoni pankotsi, ari pimaapaaki, iroatzi pawisan-takaari pasiniki nampitsi.

¹¹ Airorika yaakamiithai-tzimi, airorika ikimisantai-tzimi, pawisa-pithatiri. Pitikanajiro pipatsi-kiitziti, irootaki iyotantai-tyaari ti inkimisantiri Pawa. Iriitaki imapiroiti apaata aririka yaminakoi-tajiri maaroni

yantayitakiri. Aritaki anaajiro apaata ikantaitakiri Paamaarini-satzi aajatzsi Katsimaarini-satzi. Omapiro.” †

¹² Ikanta ijajiitaki iyomitaani Jesús ikamantayitakiri atziri iwashaantajiro ikaaripiro-siriwaitzi.

¹³ Yisita-kota-kaayitaki ikyaantasiritari piyari, ari ikimitaakiri oshiki mantsiyari itziritan-takari yiinkantsi.

Ikamantakari Juan kiwaatantaniri

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ Ikanta pinkathari Herodes ikima-kotakiri Jesús okaratzi yantayitziri. Tima ikantaitaki: “Yoka Jesús iriitaki Juan Kiwaatantaniri. Iriitaki añaajatsi, irootaki otzimantari itasorinka.”

¹⁵ Pasini kantayita-tsiri: “Elías inatzii.” Ikantaitzi aajatzsi: “Aamaa iriitaki osiyariri Kamantan-tzinkari tzimita-chari pairani.”

¹⁶ Ikanta ikimaki Herodes ikantai-takiri, ikantanaki irirori: “Iriitaki añaajatsi Juan nowisa-kaantakiri.”

¹⁷ Tima iriitaki Herodes akaantzi-takariri chapinki-paiti Juan, yoosita-kaantakiri, iminkyaa-kaantakiri, okantakaan-tziro Herodías iinanta-witari Felipe, iririntzi irirori. Irootaki iinantaari Herodes.

¹⁸ Tima iyomitaa-wita-tyaari pairani Juan yoka Herodes, ikantawitari: “Ti onkamiithati payitiri iina pirintzi.”

¹⁹ Irootaki opoñaantari okisaniintziri Herodías, onintawitaka owamaakaan-tirimí.

---

† **6:11** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

²⁰ Ari okanta yasita-kota-kaantan-tariri Herodes. Iro kantacha Herodes antaroiti ipinkathatakiri Juan, iyotzi kamiithasiriri inatzi, itasorintsita-kaani Pawa. Ti ininti iwakaantiri. Tima okaratzi iyomitaa-witariri, okompitzimosiritakari Herodes. Ari iyosiryaawinta-witaro ikimisantziri.

²¹ Okanta aparoni kitaitiri, yoimosirinka-witaro Herodes itziman-takari pairani. Ipoka-jiitaki inampiri-payi, ijiwari owayiriiti, aajatzi ikaratzi jiwayita-tsiri Tapowiniki. Owajiitaka.

²² Ari okyaapaaki osinto Herodías iwaji-itala, amashaita-paaki, ookimotakari kamiitha Herodes amashaitani, ari ikimiyitakari ikaratzi itsipatakari iwajiita. Ikantanakiro Herodes: “Ari nompakimi opaita-rika pinkamitinari.

²³ Airo namatawitzimi, iyotzi Pawa iriapiro nokantzi. Iroorika pinintimi okaratzi nopinkathari-wintziri, aritakimi nompakimi kashitani.”

²⁴ Ojata-sita-nakiro iniro, okantapaakiro: “¿Paitama nokamitiriri?” Okantanaki iniro: “Pikamiitiri iito Juan Kiwaatantaniri.”

²⁵ Piyapaaka mainaro, okantapaakiri: “Non-intzi pimpinaro iito Juan, piwakinaro matzitaki.”

²⁶ Antaro iwasiritanaka pinkathari. Iro kantacha, tima maaroni ikimaitakiri inkaaranki ikantakirori mainaro, tikatsi inkinakaa-najiro, ontzimatyii impiro okowa-kota-kiriri.

²⁷ Ityaankaki owayiri yamakiniri iito Juan. Jatanaki owayiri tsika yasitakoi-takiri Juan, iwisa-paakiri,

²⁸ yamakotakiro iito matzitaki. Ipaitakiro

mainaro, aanakiniro iniro.

²⁹ Ikanta ikimajiitaki iyomitaani Juan. Pokaji-itaki, ikitatajiri.

*Iwakaari Jesús 5000 sirampari
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)*

³⁰ Tima ariijiitajani ityaankani, apatotapaja maaroni tsika isaiki Jesús, ikamanta-pajiri okaratzi yantayitakiri, okaratzi iyomitaan-takiri.

³¹ Aikiro ipoka-minthatatzii atziri, piyayitacha pasini. Ti onkanti ijata-painti kapichiini Jesús iwajyaa. Irootaki ikantan-tanakariri Jesús iyomitaani: “Thami ajati otzisi-masiki, amakoryaa-wakiita kapichiini.”

³² Otijiitanaka pitotsiki, jaitijiitaki.

³³ Iro kantacha, oshiki amina-kota-wakiriri ijatanaki, iyotawakiri iriitaki. Siyajiitanaka ikinajiitaki awotsiki, ipoñaanakaro nampsitsikipayi. Iriitaki itajiitakaro yariitaka, apatojiitapaaka.

³⁴ Ikanta yariita-paaka Jesús, iñaapaa-tziiri ipiyojiitaka. Itakosirya-a-paakari. Tima inkimita-tyaari ipiraitari airorika itzimi aamaako-wintyaarini. Iyomitaa-yitapajiri aajatzi. ‡

³⁵ Aritaki tsitiniityaanaki, ipokapaaki iyomitaani, ikantziri: “¡Yomitaanari! Asaikatziira otzisi-masiki, aritaki tsitiniityaaki.

³⁶ Pinkaratiro piyomitaantzi, ijatajiita atziripayi nampsitsiki yamananti iyaari, ijayiti aajatzi yamina-minati owaritintsi owaantsiki-payi.”

³⁷ Yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Pimpiri awiroka iyaari.” Ikantzi: “¿Pininta-tziima nojati

---

‡ **6:34** ipiraitari = oisha

namanantaiti nowakai-yaariri? Ontzima-tyiira antawaitimi inkarati 6 kasiri aantyaari oshiki kiriiki amanantan-tyaari owaritintsi, awakaantyaariri maaroni.” §

³⁸ Ikantzi Jesús: “¿Tsika okaratzika owaritintsi yamarontakari atziri-payi? Pijati paminaitiro.” Ikanta yaminaitziro, ikantziri: “Tzimatsi ikaratzti apiti sima aajatzi okaratzzi 5 yatantari.” *

³⁹ Ikantzi Jesús: “Pimisaikiri maaroni atziri onatsiryaa-masitaki katarosi, pinasiyityaari pimisaika-yitiri.”

⁴⁰ Ari imatakiri. Tzimatsi nasiyitain-chari isaikayitaki aamaaka ikaratzzi 100 atziri, imataka aajatzi pasini aamaaka ikaratzzi 50 atziri. Ari ikantayita-kiriri, imisaikakiri maaroni.

⁴¹ Ipoñaa yaakiri Jesús yoka sima aajatzi yatantari, aminanaki inkitiki, ipaasononki-wintakiro. Ipitoryaakiro yatantari, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaa-kiniri irirori atziri-payi. Ari ikimitaa-kiriri aajatzi apiti sima, yantitaakari maaroni.

⁴² Tima maaroni iwajiitaka, kimaniinta-jiitaka.

⁴³ Iyoyaajiro okaratzzi tzimaraanta-naintsiri, itiyitajiri sima aajatzi yatantari okaratzzi 12 kantziri jaikitaa-chari.

⁴⁴ Aamaaka ikaratzzi 5000 sirampari owain-chari.

*Yaniitantaro Jesús inkaari
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.15-21)*

---

§ **6:37** oshiki kiriiki = 200 denario   * **6:38** yatantari = pan

45 Ipoñaa ikantanajiri Jesús iyomitaani: “Pitajyaaro pimontyaaji intatzikiro nampitsiki Simapankoniki.” Iwithayita-waari ikaratzi piyowinta-kariri, ikantawajiri: “Kantatsi pijayitaji iroñaaka.”

46 Ikanta ijajiitaji maaroni atziri, tonkaanaki Jesús otzisiki yamani.

47 Aritaki tsitinitanaki, owira-a-kota-jiitaja iyomitaani niyankaaki inkaari imontyaa-kota-jiita. Apaniro isaikaki Jesús otzisiki,

48 yamina-kotakiri iyomitaani, sintsiini ikomajiitzi oipiya-piyata-kotakiri tampyaa. Okanta okitaititzi-mataki, ipoka-sitajiri Jesús iyomitaani-payi yaniitan-taaro inkaari, ikinasita-pajiri itaapiiki, iro yawisan-tanakyaaririmi iyomitaani-payi.

49 Iñaawajiri irirori, isiyakaantzi siritsi inatzi, kaimajiitanaki,

50 tima maaroni otsinka-siryaa-nakiri iñaawajirira. Iro kantacha, iñaanata-pajiri Jesús irirori, ikantapajiri: “Naaka pokaatsi, tonta-siri pinkantyaa airo pitharowan-tawaitana.”

51 Titapaja pitotsiki, awisain-katanaki tampyaa. Okiryaantzi ikantajiitanaka iyomitaani.

52 Tima tikiraata inkimathatiro ishikyaantakarori Jesús owaritintsi, okantakaan-tziro ikiso-siri-waijiitzi.

*Yisita-kota-kaantzi Jesús Piyompishaariki
(Mt. 14.34-36)*

⁵³ Ariijiitaka intatzikiro, osaiki nampitsi ipaitai-tziri Piyompishaariki, yoosita-paakiro pitotsi oparaitiki.

⁵⁴ Iro yayijiita-paakitzii pitotsiki, iyoitawakiri Jesús.

⁵⁵ Ikamanta-wakaanaka maaroni nampitarori anta, yamakoi-tapaakiri mantsiyari inaryaa-mintoki. Tsika-rika isaiki Jesús, ari yamakoi-tziniriri.

⁵⁶ Omataka ikinayitaki kiripiriki nampitsi, otzinkamiki nampitsi, aajatzi owaantsiki, iwakoitziniri mantsiyari-payi awotsiki tsika iyomparita-piintaita, ikantai-tziri: “Pisinitiri mantsiyari-payi yantawakiro kapichiini opatzikaaki pithaari.” Tima inkarati antzita-kiriri iithaari Jesús, isitako-yitaji.

7

Kaarapiro-siritziriri atziri (Mt. 15.1-20)

¹ Ipoñaa ipokajiitaki Nasitantaniri itsipatakari Yomitaan-taniri-payi, ipoñaayitaka Aapatyaw-iniki. Yapatojiita-paaka tsika isaikakira Jesús.

² Tima iñaapaa-kitziiri iyomitaani ti yantiro yamita-piintaitari ikiwaakota aririka iwajiityaa. Ikisi-mata-paakiri.

³ Tima okaratzti yanta-piintziri Nasitantaniri-payi aajatzi pasini Judá-ití, airorika ikiwaakota, airo iwaja. Irootaki yamita-piintakari pairani iwaisatzitini, aririka ininti iyaa, ontzimatyii inkiwaa-kotawakyaa.

4 Aririka yariitajyaa yamananta-waitzi, tikira iwapajyaata, inkiwaako-pirota-pajyaa. Tira aparoni onkantyaa yamiyitari, ikiwayitzitaro aajatzi iriraa-minto, iyowitziti, iyotsi-minto, imaaminto, maaroni.

5 Irootaki isampitan-takariri Jesús, ikantziri: “¿Paitama ipyaakotan-takarori piyomitaani iyomitaa-yitairi pairani awaisatzitini? Noñaapaakiri iwajiita, ti inkiwaa-kotyaa.”

6 Yakanaki Jesús, ikantziri: “Tima owapyiimotan-taniri pinajiitzi. Awiroka ikinkithata-kotaki pairani Isaías, ikantaki isankinariki:

Ipinkatha-waanti-tasitana atziri-payi,
Titzimaita isirityaana kamiitha.

7 Aminaa-sita ityirowayita ipinkathatana,
Iyomitaanta-sitakaro yamiyitari irirori.

8 Pipyaakotakaro awiroka Ikantakaantani Pawa, pantasi-yitakaro yamiyitari atziri-payi. Pikiwayitziro piyowitziti, piraaminto. Oshiki okaratzi pantasi-yitakari.” *

9 Ikantanakiri aajatzi: “Iro panta-pirotaki yamiyitari awaisatzitini, pithain-kawaitakiro Ikantakaantani Pawa.

10 Iroka ikantaki pairani Moisés isankinariki:
Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.
Ikantaki aajatzi:

Inkarati mishatirini iriri aajatzi iriniro, ontzimatyii iwamaitiri.

* **7:8** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka: onasiyita ñaantsi-payi

11 Iro kantacha, pikanta-piinta-jiitzi awiroka: ‘Kamiithatatsi ankantiri asitairi: “¡Apaá! Nasitakaakari Pawa maaroni noiriikiti, airo okanta nonisironkatyaami.”’ †

12 Ari pikantakari awiroka, okaratzi piyomitairi pishininka iro kantakaariri kaari inisironkayitan-taariri asitariri.

13 Intaini pantasi-yitakaro yamitaitari pairani, irootaki pampinaa-sita-kaanta-karori iñaani Pawa. Ari pikanta-piintatyaa pantayitziro kimitakarori iroka.”

14 Yapiitakiro ikaimajiri Jesús maaroni piywinta-kariri, ikantziri: “Pikimajiitina, pinkima-thatan-tyaanari maaroni.

15 Tima okaratzi iwaitari, ti akaaripiro-siritanti. Irooma okaratzi añaawai-yitziri, amisitowa-yitziri inthompointa, irootakira owaaripirosiritantatsiri.

16 Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki.”

17 Ikanta ijajiitaji atziri, kyaapaji Jesús pankotsiki. Ari isampitakiri iyomitaani, ikantziri: “Paitama pisiyakaa-wintakiri?”

18 Yakanaki Jesús, ikantzti: “¿Pimatzi-takama awiroka-payi ti ontzimi-motimi piyotani? ¿Tima piyoti awiroka ti okaaripiro-siritanti okaratzi iwaitari?

19 Tikatsira onkantiro asiri, intaini okiniro ashiitoki, irojatzi ositowan-tanajyaari.” Iro iyomitaan-takiri Jesús, tima ti onkaaripiroti okaratzi iwaitari.

---

† **7:11** asitakaa-kariri Pawa = Corbán

20 Ipoñaa ikantanaki aajatzi: “Irooma aririka ankinkithasirityaa antakairi pasini atziri kaari-pirori, irootakira owaaripiro-siritantatsiri.

21 Tima inthompointa asiriki akinkisiryaa-koyitaro kaari-pirori, kaari kinataantsi, mayimpitaantsi, owan-taantsi. [‡]

22 kositaantsi, masithataantsi, kaari-piro-siritaantsi, amatawitaantsi, mayimpi-ryaantsi, samakoniintaantsi, kisimataantsi, tharowintaantsi, masontzi-siritaantsi.

23 Tima okaratzi ikinkisiryaa-piintakari atziri kaari-pirori onatz, irootaki iñaantarori owaaripiro-siri-waitziri. Tima inthompointa isiriki opoñaayitaka iroka-payi.”

*Awintaanka Owintini-sato
(Mt. 15.21-28)*

24 Ikanta yawisanaki Jesús, jataki Mapiniki aajatzi Simaaki. Ari isaikapaaki aparoniki pankotsi, ti inintawityaa inkimakoi-tirim. Titz-imaita onkanti imanakotyaa.

25 Tima tzimatsi anta aparoni kooya, ikyaantasiritari piyari osinto. Okima-kota-wakiri iroori Jesús, ojata-sita-nakiri, otyirowa-sita-paakari.

26 Kaari Judá-iti iroka kooya, Owintini-sato onatzii. Okantapaakiri: “Pinkatharí, pisita-kota-kaajinaro nosinto, ikyaantasiritatyaaro piyari.”
§

[‡] **7:21** Iroka ñaantsi “kositaantsi” añaayitziro aka Sankinartintsi 7.22, irooma pasini-payi anta 7.21: onasiyita ñaantsi-payi

§ **7:26** kaari Judá-iti = griego

²⁷ Ikantanakiro irirori: “Tira aapithatiri iwariti intsimi ampiri otsitzi iyaaro, apaniro iwaro irirori irojatzi inkimatziitan-takyaari.” *

²⁸ Ipoñaa akanaki kooya, okantziri: “Omapiro pikantaki Pinkatharí. Iro kantacha, iwapiintaro otsitzi okaratzi yookaraan-tayitziri iinchaa-niki.”

²⁹ Ikantzi Jesús: “Ari okanta, omapiro pikantakiri. Kantatsi pijatai, ari piñaapajiro pisinto, isita-kotaji iroori.”

³⁰ Okanta ojataji kooya owankoki, oñaapajiro osinto onaryaaka omaamintoki, isita-kotaji.

Yisita-kota-kaajiri Jesús atsikimpityari

³¹ Ipoñaa iwaanaja Jesús isaikawita-paaka Mapiniki ikinanajiro Simaaki, irojatzi yariitan-taari Tapowiniki. Irootaki kipatsi ipaitai-tziri anta Apipakowini.

³² Ari yamaita-kiniriri atsikimpityari, kisowaantiri ikanta aajatzi. Ikantai-tapaakiri: “Jesús, pantanta-wakyaari kapichiini pako.”

³³ Ipoñaa yaanakiri Jesús intyaatsikaini, isaantan-takari irakoi-mpiki iyimpitaki, itziritan-takari ichoori ininiki.

³⁴ Aminanaki inkitiki, isintsitanaki iwini-inkatanaka, ikantziri: “¡Efata!” (Akantziriañaaniki aroka: “asitaryaa-jyaa.”)

³⁵ Apatha-kiro asitaryaanaka iyimpita, ti inkiso-waantitanaji aajatzi, kantanaji iñaawaitzi.

---

* ^{7:27} Iro yamijiitari pairani Judá-iti isiyakaa-wintantzi. Iriitaki otsitzi siyaarinimi kaari Judá-iti. Irootaki imatakiri pairani Jesús, tima isiyakaa-wintakiro kooya irootaki siyaarinimi otsitzi, tima kaari ishininka. Iriima ishininka-payi Judá-iti, iriitaki siyaarinimi iiintsi.

36 Ikantawitakari Jesús ikarajiitzi atziri-payi: “Airo pikamanta-kotana.” Iro kantacha ipiy-athatakari, ikamanta-nakiri maaroni atziri.

37 Tima okiryaantzi ikantawintai-tanakari Jesús, ikantaitzi: “¿Paitama okamiithatantari yantziri yoka? Ikimakaajiri atsikimpityawitachari, iñaawaita-kaajiri aajatzi kisowaantiri.”

8

Iwakaari Jesús 4000 sirampari (Mt. 15.32-39)

1 Ikanta yapatojiita oshiki atziri, thonkapaaka iwariti. Ikaimakiri Jesús iyomitaani ikantziri:

2 “Oshiki nonisironkatakari atziri-payi, tima okaratzi mawa kitaitiri isaikajiitaki ikimisan-tana, tikatsi iwajyaa.

3 Aririka notyaan-tajiri, ari aakiri itashi awotsiki, tima tzimayitatsi poñaachari intaina.”

4 Yakanaki iyomitaani, ikantziri: “¿Tsikama ayika awakaiyaariri aka otzisi-masiki?” *

5 Ari isampitziri Jesús iyomitaani, ikantziri: “¿Tsikama okaratzi yatantaitari tzimatsiri?” Ikantzi iyomitaani: “Tzimatsi okaratzi 7.”

6 Ipoñaa ikantakiri ikaratzi piyotain-chari isaikajiiti osaawiki. Yaakiro 7 yatantaitari, ipaasonki-wintakiro. Ipitoryaa-yitakiro, ipay-itakiri iyomitaani, ipayitakiri irirori ikaratzi piyotain-chari atziri.

---

* **8:4** awakaiyaariri, yatantaitari = pan

⁷ Tzimitacha tsika-rika ikaratzi simaa-niki. Ipaasoonki-wintakiri aajatzi, iriitaki impaitakiriri aajatzi atziri-payi.

⁸ Owajiitaka maaroni, kimajiitaka. Yawiitajiro tzimaraanta-paintsiri, ijaikitaji okaratzi 7 kantziri.

⁹ Maaroni owainchari aamaaka ikaratzi 4000 sirampari. Ari ityaanta-yitajiriri ijataji.

¹⁰ Ipoñaa ititanaja Jesús pitotsiki itsipata-naari iyomitaani, montyaa-kotanaja intatzikironta opaitara Dalmanuta.

Ikowakoi-tziri Jesús intasonka-wintanti

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹ Ikanta ipokajiitaki Nasitantaniri, iñaanaminthata-paakiri Jesús, inintzi iñiilo intasonka-wintanti, iro iyotantai-tyaari omapiro opoñaaro itasorinka inkitiki, iñaanta-tyaari.

¹² Iwiniinkatanaka Jesús, ikantzi: “¿Paitama inintantari iñiina nontasonka-wintanti yokapayi? Airo noñaaka-tzimaitari. Omapiro.”

¹³ Piyanaka Jesús, montyaa-kotanaja.

Siñakairori yatantari Nasitantaniri

(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ari ipyaakota-nakaro iyomitaani yaarontanakyaami yatantaitari, intaini yaamatsitanaki aparoni anta iwitoki. †

¹⁵ Ari ikantzi Jesús: “Paamaiyaaro siñakairori yatantari Nasitantaniri aajatzi irasi Herodes.”

¹⁶ Ari iñaanata-wakaa-jiita iyomitaani, ikanta-wakaa: “¿Irooma ikantan-tairi tira amaki yatan-taitari?”

---

† **8:14** yatantaitari = pan

17 Yotaki Jesús ikanta-wakaari iyomitaani, ikantziri: “Tikira pikinkisiriyaajiitya awiroka, irootaki pikinkithasiri-waitantari, pikanta-jiitzi: ‘Tira amaki yatantaitari.’ ¿Tikirama pikimathajiitziro? Kisosiri pikantaka.

18 Tzimawitacha pokí ti piñaanti. Tzimawitacha piyimpita ti pinkimi. ¿Tima pinkinkithasiritiro noshikyaan-takarori owarit-intsi?

19 Chapinki otzimawita yatantaitari okaratzzi 5, iro kantacha nowakaaka ikaratzzi 5000 atziri. Pikoyaajiro tzimaraan-tapain-tsiri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaitajiri?” Ikantajiitzi: “12 kantziri.”

20 “Aajatzi nokimitakiro karatatsiri 7 yatantaitari, nowakaaka ikaratzzi 4000 atziri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaitajiri?” Ikantajiitzi: “7 kantziri.”

21 Ipoñaa ikantziri: “¿Tikirama pinkima-thatiroota?”

Yisita-kota-kaajiri mawityaakiri

22 Ariitaka Jesús Simapankoniki. Yamaitakiniri mawityaakiri, ikantai-tapaakiri: “Pantanta-nakyaari kapichiini pako.”

23 Ipoñaa yakatha-wakota-nakiri Jesús yoka mawityaakiri. Yaanakiri othapiki nampsitsi. Ichontakiri irokiki, yantantakari kapichiini irako. Isampi-tzimaitari: “¿Kantatsi pamini?.”

24 Ari yaminanaki, ikantzi: “Aminawitaana, noñaawitaari atziri yanijiitzi, iro kantacha ti inkoñaa-piroti, isiyakaro inchato.”

25 Ipoñaa yapiitakiri ipampitziri irokiki, yaminakaajiri aajatzi. Ari yisita-kotanaki, koñaatanaji yamini intaina, iñaanajiro maaroni.

26 Ityaantajiri yisita-kota-kaajiri, ikantawajiri: “Airo pikinanaji nampitsiki, ti noninti pinkamanta-kotina.”

*Iyotaki Pedro: Saipatzii-totaari inatzi Jesús
(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)*

27 Ipoñaa iwaanaja Jesús, itsipata-naari iyomitaani, ijatiro maaroni nampitsi saikatsiri Cesarea-ki inampitsitiki Filipo. Okanta niyaanki awotsi isampitakiri iyomitaani, ikantziri: “¿Paitama ikinkisiryaa-kotanari atziri-payi?”

28 Akajiitanaki iyomitaani, ikantziri: “Tzimatsi atziri kantatsiri Juan Kiwaatantaniri pinatzii. Ikantziri pasini Elías pinatzii awiroka. Tzimatsi kantayita-tsiri aajatzi, pasini Kamantan-tzinkari pinatzii.”

29 Ipoñaa isampita-nakiri irirori, ikantziri: “¿Tsikama pikanta-jiitzi awiroka?” Ari yakanaki Pedro: “¡Saipatzii-totaari pinatzi!.”

30 Ikantziri Jesús: “Airo pikamanta-kotana.”

*Ikinkithata-kotziro Jesús inkami
(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)*

31 Ari yitanakaro Jesús ikamantziri iyomitaani onkarati awishi-motirini Itomi Atziri. Ikantziri: “Antaro inkimaatsita-kaiyaana Antarikonaiti, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaan-taniri-payi, ari iwaka-kaantinari. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, añaaajana.”

32 Ari ikantakiriri, ti imaniro. Ari yaanakiri Pedro intyaatsikaini Jesú斯 inintawita iyomitaa-najirim.

33 Ipithoka-pithata-nakari, yaminanakiri pasini iyomitaani-payi, ikisathata-nakiri Pedro, ikantziri: “Pijati Kamaari. Ti pisirityaaro awiroka inintakaanari Pawa, apatziro pisiritaro ininta-piintziri atziri-payi.” ‡

34 Ipoñaa ikaimakiri Jesú斯 ikaratzi piyotzi-minta-kariri, ikaimakiri aajatzi iyomitaani, ikan-takiri: “Tzimatsi-rika nintatsiri intsipatyaaana, iwashaantairo inintasi-yitari yantiro, onkanta-wityaa ipaikakoi-tirimi, intsipatyaaana.

35 Tima inkarati itakowaita-chari yantayitziro inintayitziri irirori, ari impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzi atsipiwin tarori yantanajiro nonintziri naaka, okantakaan-tziro ikimisantziro Kami-ithari Ñaantsi, irootaki ikamawintan-takanari aritaki yewisako-siritai.

36 Ampinaasi-waita otzimi-motantzi waaraarontsi aka kipatsiki, aritaki ompyaakaa-sitan-tajyaa.

37 ¿Kantatsima impinako-wintaityaa airo ipyaasi-waitan-taita?

38 Tima inkarati pasikiko-wintyaanani naaka aajatzi okaratzi nokinkithata-koyitakiri, ari imatapajiri aajatzi Itomi Atziri impasikikowinta-pajiri apaata aririka impiyi yamajiro iwaniinkaro Asitariri, aajatzi irasi Maninkariiti tasorin-tsitaa-tsiri.”

---

‡ **8:33** Kamaari = Mishatantaniri

9

¹ Ipoñaa ikantanaki aajatzi Jesús: “Iriipirora, tzimayitatsi pikaratzi aka, tikiraata pinkamita, ari piñaakiro isintsinka Pawa tsika ikanta ipinkathari-wintantzi.”

*Isiparyii-motakiri Jesús iyomitaani
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)*

² Okanta awisanaki 6 kitaitiri. Tonkaanaki Jesús otzisiki, yaanakiri Pedro, Juan, ipoñaa Jacobo. Ari isiparyii-mota-kiriri.

³ Kitamaro okantanaka iithaari, tikatsi ankimitakaantya okitamarotanakira.

⁴ Iñaatziri Elías itsipata-paakari Moisés, ikinkitha-waita-kaapaakiri Jesús.

⁵ Iñaawaitasitanaka Pedro, ikantanakiri Jesús: “Yomitaanarí, omapiro okamiithatzi pamaiyakinani aka. Kamiitha nowitsikaiyimi mawa panko-shitantsi: Aparoni pashitya awiroka, aparoni yashitya Moisés, yashitya aparoni Elías.”

⁶ Tima intharowa-jiita-nakitzii, irootaki iñaawaitasitanakari.

⁷ Ipoñaa opokapaaki minkori otsiman-kakotapaakiri. Ikimatzi ikantaitzi: “Notomi inatzira yoka nitakokitari, pinkimisantiri.”

⁸ Ipoñaa yamina-piro-wijiitanaja, tikatsi iñaanaji, intaini Jesús.

⁹ Ikanta yoirinka-jiitaara otzisiki, ikowakotakiri airo ikamantantziro iñaakiri irojatzi apaata aririka yañaaji. Tima yoka Itomi Atziri ari yañaaji inkamawita-kyaara.

¹⁰ Irootaki airo ikamanta-kotantari, iro kantacha oshiki isampita-wakaa-jiitaka irirori tsika

opaita ikanta-kotziri Jesús, ari yañaaji inkamaw-itakyaa.

¹¹ Ipoñaa isampitaiyakiri, ikantziri: “¿Paitaka ikanta-kotziri yotzinkariiti iriira jiwatapain-tsini Elías impoki?”

¹² Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Omapiro, iriitakira jiwatapain-tsini Elías impoki, intampatzikatan-tapaaki. ¿Tsikama okantzika isankinata-koyii-takina pairani? Tima onkanti: ‘Yoka Itomi Atziri, oshiki inthain-kawaitaitiri.’

¹³ Pinkimi, aritakira pokaki Elías. Oshiki imaimanita-wakiri, imonkaratakiro okaratzi isankinata-koita-kiriri.”

Iwawisaa-kotziri Jesús iintsi yaakiri piyari

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Ikanta yariitaja Jesús yookanakiri iyomitaani, iñaapaatziri ipiyotzi-wintakari oshiki atziri itsipatakari yotzinkariiti iñaanaminthatziri.

¹⁵ Ikanta iñaawairira ipokaji Jesús, yokiryaa-jiitanaki, isiyajitanaka iwithata-wajyaari.

¹⁶ Isampita-paakiri Jesús, ikantzi: “¿Paitama piñaana-minthatantariri?.”

¹⁷ Akanaki aparoni, ikantanaki: “Yomitaanari, namatziimiri notomi ikyaantasiritari piyari, ti onkantaji iñaawaitaji.

¹⁸ Impoka-sita-pajiri-rika, oshiki iposakaa-waitari kipatsiki. Isimori-waanti-waita-kaari, yatsikai-kiwaita, ikisota-kairi. Nokanta-witakari piyomitaani iwawisaa-kota-jinari, ti imatiri.”

¹⁹ Yakanaki Jesús, ikantanaki: “Titya pinkimisanta-jiiti awiroka. ¿Tsika-paitima piyoti? Pamakiri aka intsi.”

20 Yamaita-paakiniri. Ikanta piyari iñaapaakirira Jesús, ipiyon-kaanakari sintsiini iintsika, tyaanaki, ipinaawaita kipatsiki, isimori-waanti-waitanaki.

21 Isampita-nakiri Jesús iriri iintsi, ikantzirii: “¿Tsika-paitima yitanta-nakari pintsiti?” Ikantzi: “Ari ikantzita owakira yintsita-paaki.

22 Itaakaa-waitakari paamariki, ipiinka-waitzi aajatzi nijaaki, inintzi iwamairimi. Kantatsi-rika pinisironkatyaana, pimatiro.”

23 Ikantziri Jesús: “¿Paitama pikantan-tarori ‘Kantatsi-rika...?’ aririka pinkimisantanaji, aritaki omatakyaa maaroni.”

24 Ipoñaa ikaimanaki sintsiini iriri iintsi, ikantanaki: “Kimisanta-witachana, tirika nonkimisanta-piroti, pinkimisantakaapirotajina awiroka.”

25 Aikirora iñaatzi Jesús ipokajiita-paaki atziri, ikisathata-nakiri piyari, ikantanakiri: “Pintainariyaari iintsi, airora pipiya-sitaari aajatzi.”

26 Ikaimanaki sintsiini piyari. Ikamanata-kaanakiri iintsika. Oshiki kantanain-tsiri: “Kamaki iintsi.”

27 Ipoñaa yakatha-wakota-nakiri Jesús, ikatziyakiri. Añaanaji.

28 Ikanta ikyaapaakira Jesús pankotsi, ari isampita-kiriri iyomitaani apaniroini, ikantziri: “¿Paitaka kaari nomatantari naaka nowawisaakotiri?”

29 Ikantzi Jesús: “Omapiro isintsitzi yoka piyari, okowatyaa aakowintyaaro amani, antzi-wintyaari aajatzi.”

Yapiitajiro Jesúś ikamanta-kota inkamimotanti
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Ipoñaa iwaanaja Jesúś, ikinayitanaji Tapowiniki. Tira ininti inkima-kotiri atziri-payi.

³¹ Tima iyomitaa-yitazziiri iyomitaani, ikantitziri: “Irootaintsira yaakaan-taitiri Itomi Atziri, iwaitiri. Awisawitakyaa, mawa kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.”

³² Iro kan-tzimaita-chari ti iyojiita-wakiro okaratzi ikamanta-witariri. Tikatsi nintatsini isampitiri.

Tsika itzimi iriipiota-tsiri
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Ariijiitaja Capernaum-ki. Ikanta isaikajiitapajira pankotsi, isampitakiri Jesúś, ikantziri: “¿Paitaka pikanta-wakaari inkaaranki awotsiki?”

³⁴ Ari imairijiitaki irirori. Tima inkanta-wakaa-winta-tyaaro inkaaranki awotsiki tsikarika itzimi iriipiota-tsiri.

³⁵ Saikanaki Jesúś, yapatotakiri 12 iyomitaani, ikantziri: “aririka pininti piriipiroti, pisiyakotaari ikanta otzikataari, ti impinkathari-wintanti irirori.”

³⁶ Yamaki aparoni iiintsi isaikajiitakira, ithomaakiri, ikantzi:

³⁷ “Inkarati paipyiirori nowairo ikimistaana, impoña yaakamiithatairi aparoni kimitariri yoka iiintsi, naakara yaakamiithataki. Ari okimitari aajatzi, aririka paakamiithatakina naaka, osiyawaitakaro iriitaki paapatyaanaja otyaanta-kinari aka.”

*Ari akaratziri kaari kisaniintairi
(Lc. 9.49-50)*

³⁸ Ari ikantanaki Juan: “Yomitaanari, noñaaki chapinki aparoni atziri pairyiirori piwairo, iwawisaako-tzimaitari ikyaatantasiritari piyari. Tira añaajiri ankaratiri aka, nowashaanta-kaakiri.”

³⁹ Ikantzi Jesús: “Airo piwashaanta-kairimi. Tima inkarati tasonka-wintan-tatsiri ipairyiirora nowairo, airora ikisi-mataana osamaniitaki.

⁴⁰ Tima ari akaratziri itzimi kaari kisaniintaini.

⁴¹ aririka inkaminthayiitimi impairyiitiro nowairo, inkantaiti: ‘Nopakotiri nijaa yasitaari Saipatziitotaari.’ Iriitaki impinai-tajiri apaata. Omapiro.”

*Airo pantakaan-tziro kaari-pirori
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)*

⁴² “Tsika-rika itzimi antakaa-kironi kaari-pirori aparoni iintsi awintaanari, osiyakariri yoka aka, ari iwasankitaa-yiitairi. Iro kamiithata-tsimi inthayii-tiniri mapi ikintski, iwiinkai-tiri inkaariki.

⁴³ Iroorika pako panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyaa pawisakotantajyaari, pinkimita-kaantiro pithatyaa-tyiromi pako. Irojatzi pijaponthokitantajyaari inkitiki. Tima ti okantya otzimawita apiti pako ompoña piñaajiro apaata yookaitaimi sarinka-winiki tsika pinkanta-jyaa pintaajya,

⁴⁴ tsika anta ti inkaamanitapaji kinitsi, tsika ti intsiwaka-nitapaji paamari.

45 Iroorika piitzi panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyaa pawisakotan-tajyaari, pinkimita-kaantiro pichiika-tyiromi pitzi. Irojatzi pijaponthokitantajyaari inkitiki. Tima ti okanti otzimawita apiti piitzi ompoña piñaajiro apaata yookaitajimi sarinka-winiki tsika pinkanta-jyaa pintaajya,

46 tsika ti anta inkaamanitapaji kinitsi, tsika ti intsiwaka-nitapaji paamari aajatzi.

47 Iroorika piroki panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyaa pawisakotan-tajyaari, pinkimita-kaantiro pinkithoryaattyiromi pooki. Irojatzi pijapityaakin-tajyaari inkitiki. Tima ti okanti otzimawita apiti poki ompoña piñaajiro apaata yookaitajimi sarinka-winiki tsika pinkanta-jitajya pintaajya,

48 tsika ti anta inkaamanitaji kinitsi, tsika ti intsiwaka-nitaji paamari aajatzi.

49 Tima paamarikira iñaantaityaami maaroni, inkimita-kaantai-timiro aajatzi okanta katyori.

50 Kamiitha okanta tziwi okatyotzi, aririka inkonowaitiro tsika ompaitya, airo apantaaro inkatyokan-taityaaro. Ari pinkanta-najyaari awiroka ontzimatyii pinkimita-kota-jyaaro tziwi-pirori, paapatyawakaiya, tima ti okanti pintzi-mawintawakaiya.”

10

Iyomitaantzi Jesús ikantzi: ti okanti pookiro piina

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

¹ Ikanta iwaanaja Jesús ijatiro iipatsitiki Judáti, ikinanakiro intatzikiro Owaryinkaarini. Yapatotzi-winta-waari oshiki atziri. Yitapaaro iyomitaa-yitapajiri ikimita-piintzirora.

² Ari ipokakiri Nasitantaniri, isampita-paakiri Jesús inintzi inkompita-kaiyaarimi, ikantapaakiri: “¿Sinitaa-ntsita-tsima yookiro iina aparoni atziri?”

³ Yakanaki Jesús, ikantanakiri: “¿Paitama ikantakiri awaisatzitini Moisés?”

⁴ Ikantajiitzi irirori: “Isinitantzi awaisatzitini Moisés ookiro ina aririka impaitairo tsika osankinata-kota ookawakaantsi.”

⁵ Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Okantakaan-tziro ti pinkimisanta-niti, irootaki isinitan-tamirori.

⁶ Tima pairani owakira itantanakari iwitsikantzi Pawa,

Iwitsikakiri sirampari aajatzi kooya.

⁷ Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa,

⁸ tima aparoni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

Tima inkarati aawakaa-naachari tira apiti inkanta-najyaa, aparoni ikantana iwathaki.

⁹ Irootaki airo okantanta yookajiro atziri iina itsipata-kaakariri Pawa.”

¹⁰ Ikanta isaikajiitzi pankotsiki, isampitairi iyomitaani okaratzi ikantakiri,

¹¹ ikantanaki Jesús: “Itzimi-rika ookironi iina, aririka yaaji pasini kooya, imayimpi-wintakiro itawitarori.

¹² Ari okimita kooya aririka ookiri oimi, aa-jirika pasini sirampari, omayimpitaki aajatzi.”

*Itasonka-wintziri Jesúis iintsi-payi
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)*

¹³ Ari yamaita-paakiniri Jesúis intsi-payi, ikantai-tapaakiri: “Nonintzi piwasi-patzii-totiri nintsiti, pintasonka-wintziri.” Ikantzi iyomitaani Jesúis: “Airo piñaasirinkiri Awinkathariti.”

¹⁴ Ti onimota-nakiri Jesúis iñaakirira, ikantziri: “Pisinitiri intsi-payi impoka-siti-naata. Airo pi-thañaana. Tima inkarati kimitajyaarini irirori, iriitaki ñaajironi ipinkathari-wintantzi Pawa.

¹⁵ Airorika ipinkathai-tziri Pawa inkimita-tyaari ikantara intsi-payi, airo iñiitajiro tsika ipinkatha-ritaji. Omapiro.”

¹⁶ Ithomaa-wakiri intsi-payi, iwasi-patzii-toyitakiri, itasonka-winta-yitakiri.

*Mainari ashaaranta-chari
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)*

¹⁷ Iro yawisan-tanajyaarimi Jesúis, isiyasitakari aparoni atziri, ityirowa-sita-paakari, isampita-paakiri: “¡Kamiithari yomitaan-taniri!. ¿Paitama nantajiri naaka nowanta-jyaarori nañaaji?”

¹⁸ Ari yakanakiri Jesúis, ikantziri: “¿Paitama pikantan-tanari: ‘Kamiithari pinatz?’ Apanirora ikantakaaro Pawa ikamiithatzi, tikatsi pasini.

¹⁹ Piyota-kota-kiroma Ikantakaan-taitziri:
Airo pimayimpitzi.
Airo piwamaantzi.
Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

Airo pamatawitantzi.

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.”

²⁰ Yakanaki irirori, ikantzi: “Yomitaanarí, Nomatakiro maaroni irojatzi nitanakaro pairani ainiro nintsita-paaki.”

²¹ Ikanta yaminanakiri Jesús, itakota-nakari, ikantziri: “Tzimatsi aparoni kowityaa-painchari kaari panti. Pimpimantiro maaroni tzimimotzimiri, pimpiri asinonkainkari, tima osiyawaitakaro piwaa-ranta-jyaami inkitiki. Aririka pimatakiro pimpoki, piyaatina.”

²² Ikanta ikimawakira, okantzi-moniinta-nakari. Owasiri ikanta ipiyanaja, tima ashaarantzinkari inatzii.

²³ Ikanta yaminanaki Jesús maaroni inampi-naki, ikantziri iyomitaani: “Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ashaarantaniri ijatai ipinkatha-ritaji Pawa.”

²⁴ Okiryaaantzi ikantanaka iyomitaani ikimakirira ikantakiri. Ipoñaa yapiita-nakiro ikantzi: “Notomiiti. ¡Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ijataji tsika ipinkathari-wintantzi Pawa awintaarori iwaararo!

²⁵ Oshiki ipomirintsitaro ikyaakoitari inkyaan-tyaaro yanini omoro. Iri mapirota-chani ashaarantaniri impomirintsita-jyaaro inkyaaaji ipinkathari-wintantzi Pawa.” *

²⁶ Aikiro yokiryaa-nakitzii iyomitaani, ikantanakiri: “¿Paitama awisakotaa-tsini?”

---

* ^{10:25} ikyaakoitani = camello; yanini omoro = omoro kithapi

27 Ari itsikanatanakari Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Airora imatziro apaniro atziri, iriitakira Pawa matakairini. Tima tikatsi pomirintsitzi-motyaarini irirori.”

28 Ikantanaki Pedro: “Yoka nokarajiitzi nonintzi noyaatakimi, tima nookayita-nakiro okaratzi tzimi-motanari.”

29 Yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Omapiro, tzimayitatsi kimusanta-najirori Kamiithari Ñaantsi, kinkithata-koyita-najirori aajatzi, irootaki yookan-tanakarori iwanko, iririntzi, iritsiro, asitariri, iina, itomi, iipatsiti. †

30 Aritaki iñaajiro ontzimi-motajiri oshiki, anaanakiro okaratzi yooka-nakiri. Tima oshiki onkarati iwanko, iririntzi, iritsiro, asitariri, itomi, iipatsiti. Onkanta-witakyaa oshiki inkisaninta-waitaitiri, tima apaata aritaki iñaajiro irasi iwiro yañaayitaji. ‡

31 Iro kantacha, tzimatsi iroñaaka oshiki itayi-witarori, iriitakira ampoita-tsini iñaayitajiro. Tzimatsi pasini ampoiyita-tsiri iroñaaka, iriitakira itayita-jyaaroni iñaayitajiro.”

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota iwamaitiri

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 Ikanta itonkaa-jiitzi ipampithatziro awotsi ijatziro Aapatyaawiniki. Iriitaki jiwatatsi Jesús yaniijiitzi. Okiryaantzi ikantajiitakiri iyomitaani,

---

† **10:29** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro ñaantsika “iina.” onasiyita ñaantsi-payi   ‡ **10:30** ontzimi-motajiri oshiki = yookanaki-rika aparoni, aritaki impaitajiri 100

tharowa-siri ikantajiita iyaatziri. Ipoñaa yapi-itakiro Jesús yapatotziri 12 iyomitaani, inkaman-tiri onkarati awishi-motirini, ikantakiri:

33 “Ajatatzira Aapatyaawiniki. Arira yaakaantaitiriri Itomi Atziri, yayiri ijiwari Ompiratasorintsitaari, intsipata-kyaaari Yomitaan-taniri, iriitaki mishakowintirini iwaitiri. Impoña iwawisaa-kiniri wirakocha-payi,

34 ithainkimawaitaitiri, impasawaitaitiri, inchoonta-waitaitiri, iwamaitakiri. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.”

*Inintziri Jacobo aajatzi Juan
(Mt. 20.20-28)*

35 Ikanta itomi-payi Zebedeo yoka Jacobo aajatzi Juan, itsitoka-paakari okaakiini Jesús, ikantakiri: “Yomitaanarí, nonintzi pantinaro nonkampitimiri.”

36 Ari isampita-nakiri ikantziri: “¿Paitama pinintziri nantimiri?”

37 Ikantajiitzi: “Tima irootaintsi pimpinkathari-wintanti, pisinitina nontsipatyaaami ampinkathari-wintanti piwani-inkaroki, nosaikaki aparoni pakopiroki pasini pampatiki.”

38 Ikantanakiri Jesús: “Tira piyotiro opaita pikowa-kotanari. Tima oshiki nonkimaatsityaari naaka. ¿Arima pamawitakiro awiroka onkarati pinkimaatsityaari? ¿Arima pinkimita-kyaanana

nonkami naaka?” §

³⁹ Ikantajiitzi irirori: “Aritaki nomatakiro.” Ikantzi Jesús: “Omapiro, irootaintsira pimatiro onkarati nonkimaatsityaari, *

⁴⁰ Irooma pintsipatyaana ampinkathari-wintanti pisaiki aparoni nakopiroki, pasini nampatiki, tira naaka nintakaan-tironi itzimi-rika nontsipatyaari, irasi itzimi-rika ikasiyakaitzitai-takari.”

⁴¹ Ikanta ikimajiitaki pasini iyomitaani, ikisanakiri Jacobo aajatzi Juan.

⁴² Ipoñaa yapatota-najiri aajatzi, ikantziri: “Piyojiitzi awiroka tsika ikanta iwinkathariti pasini-satzi atziri-payi, oshiki impiratanta. Ari ikimitari aajatzi iriipiota-tsiri, isintsiwintantzi inkimisantaitiri.”

⁴³ Irooma awiroka-payi, aririka pininti piriipiroti, pisuya-kotyaari tsika ikanta ompirataari.

⁴⁴ Iroorika pinintzi pijiwata-kaanti, pisuya-kotyaari ompirataari.

⁴⁵ Ti iro impokan-tyaari Itomi Atziri impiratantya, iro ipokantakari isiya-kotyaari ompirataari, ikamawintanti, iriitaki pinakowintattatsini, yookakaa-wintairi maaroni.”

*Yaminakai-tajiri kamuitha Bartimeo
(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)*

⁴⁶ Ikanta yariitaka Jesús Kasiryaariki. Ipoñaa iwaanaja itsipata-naari iyomitaani aajatzi

---

§ **10:38** Iro ikanta-kotzi Jesús aka: “¿Arima pimatakiro awiroka piriro kipishaari onkarati niriri naaka? ¿Arima pinkimita-kyana naaka inkiwaataitina?” * **10:39** Iro ikanta-kotzi Jesús: “Omapiro, aritaki pimatakiro piriro niriri naaka, aritaki pinkimita-kyana inkiwaataitina naaka.”

ikaratzi apatotzi-winta-kariri. Okanta anta awotsi-nampikira, iñaapaakiri atziri paitachari Bartimeo, itomi Timeo, ikowako-yitantzi impasitai-tyaari.

47 Ikanta ikimaki irirori, iriitaki Jesús poñaachari Kasiyakaawiniki, ikaima-kotawakiri, ikantziri: “¡Jesús! Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!”

48 Oshiki ikisatha-witai-takari, imairitan-tyaari, aikiro ikaimana-kitzii sintsiini: “¡Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!”

49 Katziya-paaka Jesús, ikantziri: “Pinkaim-inari.” Ari ikaimai-takiri ikantai-tziri: “Pinkatziyi, kimosiri pinkanta-nakyaa, ikaimatzimi.”

50 Yookanakiro iwiryakaro, katziyanaka, ipoka-sita-paakiri Jesús.

51 Isampita-wakiri irirori, ikantziri: “¿Tsikama pinintzi nonkanta-jimika?” Yakanaki irirori, ikantziri: “Yomitaanarí, nonintzi nonkiryaaji.”

52 Ikantanaki Jesús: “Kantatsi pijataji, irootaki isitakotaa-jimiri pawintaajana.” Apatha-kirotanaka yaminawaitanaji kamiitha, iyaatanakiri Jesús awotsiki.

11

*Ariitaja Jesús Aapatyaawiniki
(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)*

1 Aritaki okaakitzi-mata-paaki yariitan-tyaari Jesús Aapatyaawiniki. Tima ariijiitaka

Chochokipankoniki aajatzi Asinonkaapankoniki, omontitakari otzisi Yiinkakii-toni. Ari ityaankakiri Jesús apiti iyomitaani,

² ikantakiri: "Pijati nampitsiki amontitakari, ari piñiro onthata-kotyaa kiripiri ipiraitari, tikira ikyakoitari. Pinthataryaa-kotiri, pamakiri." *

³ Aririka isampii-tawakimi: '¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri ipiraitari?' Pinkantanakiri awiroka: 'Ikowatziiři Pinkathari. Aritaki yoipyaa-jimiri.'

⁴ Jaitijiitaki, iñaapaakiri ithata-kotaka kiripiri ikyakoitari pankotsi-nampiki. Ithataryaa-kotapaakiri.

⁵ Tzimatsi atziri ñaawakiriri, ikaima-kotakiri, ikantzi: "¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotatariri?"

⁶ Ikantanakiri irirori okaratzi ikantawakiriri Jesús. Isinitai-takiniri yaanakiri kiripiri ikyakoitari.

⁷ Yamaita-kiniri Jesús. Iwankita-kiniri manthakintsi imitzikaraki, ikyaa-kota-nakari Jesús.

⁸ Tzimatsi omaaronka-sitakiriri manthakintsi, pasini chikanaintsi inchasi imaaronkiro onkantyaa owaniinkatan-tyaari awotsiki tsika ikinanakira.

⁹ Tima inkarati atziri jiwatain-tsiri, ikaratzi oyaatakiriri itaapiiki, ikaimajiitzi, ikantzi:

¡Korakitataiki awinkathariti!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri! †

* **11:2** ipiraitari, ikyakoitari = pollino, burro   † **11:9** Korakitataiki awinkathariti = Hosana; otyaanta: wairontsi

¹⁰ Tasonka-wintaari ikantaja pinkatha-ritaintsini, ikasiya-kayitani awaisatzitini David. ¡Korakitataiki awinkathariti, awisiryaawintajyaari Inkiti-satziwi!

¹¹ Ariitapaaka Jesús Aapatyaawiniki, kyaappaaki Tasorintsi-pankoki, yaminayita-paakiro maaroni. Tima tsitiniityaanaki, piyanaka Asinonkaa-pankoniki itsipata-naari 12 iyomitaani.

*Imishatziro Jesús pankirintsi kaari kithotatsini
(Mt. 21.18-19)*

¹² Okanta okitaitita-manaji, piyaja Jesús ipoñaajaro Asinonkaa-pankoniki, itashaa-paaki niyaanki-thaki awotsi.

¹³ Yaminaki antó iñaaki okatziya pankirintsi, owaniinka okanta oisi. Ijata-sita-nakiro, yamini tzimatsi-rika okitho. Tikatsi-tzimaita, oyosiita oisi, tima tikira onkitho-paititaji. ‡

¹⁴ Ikantanakiro: “Pasi piwiro airo pikithotai.” Ikimajiitakiri maaroni iyomitaani.

Imisitowiri Jesús pimanta-yitatsiri tasorintsi-pankoki

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵ Ikanta yariijiitapaja Aapatyaawiniki. Kyaappaaki Jesús Tasorintsi-pankoki, imisitowapaakiri pimanta-yitatsiri aajatzti ikaratzi amananta-yitatsiri. Yoka-yitapaakiro iwantariri kiriiki, ari ikimitaakiro tsika iwaitziri siropayi.

¹⁶ Tira isinitanaji aparoni yawsakairo iwaararo osaikira Tasorintsi-panko.

---

‡ **11:13** pankirintsi = higuera; okitho = higo

17 Ipoñaa iyomitaan-tanaki, ikantzi: “Isankinai-takiro pairani iñaawaitzi Pawa, ikantzi:
Nowanko onatzii iroka, aritaki yamana-
piintinari poñaayita-chari maaroni
nampitsiki.

Iro kantacha awirokaiti, aritaki pamatawitanta-
piintaki pipimanta-yitzi, pikimita-kaantakiro
kosintzi-panko.”

18 Ikanta ikimajiitaki ijiwari Ompira-
tasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-taniri,
yaminajiitaki tsika inkinakairo iwamaakaantiri.
Iro kantacha itharowan-tayitakari Jesús, tima
oshiki amina-kiriri iñiirira kamiitha okanta
iyomitaan-tayitziri.

19 Tima ari tsitiniityaaki, piyanaka Jesús.

*Sampisitanaki pankirintsi imishatakiri
(Mt. 21.19-22)*

20 Ikanta ikina-manaji osaiki pankirintsi,
iñaatziiro sampisitanaki, kamanaki maaroni
oparitha.

21 Ikinkisiryaa-najiro Pedro ikantakiri
chapinki Jesús. Ikantziri: “Yomitaanari,
paminiro pankirintsi pimishata-nakiri,
sampisitanaki.”

22 Yakanaki Jesús, ikantzi: “Pawintyaari
awiroka Pawa.

23 Omapiro nonkantimi, kantatsi piñaanatiro
otzisi, pinkanti: ‘Osirinki otzisi, ompiinki
inkaariki.’ Airorika pikiso-siryaa-waitanaki, iri-
rika pawintaa-nakyaa, aritaki ikantakimiro.

24 Iroora nokantan-tamiri, tima aririka
pamaniri Pawa pikamitiri tsika ompaityaa,

pawintaa-nakyaari-rika, aritaki imatakimiro pikowa-kotziriri.

²⁵ Aririka pamaniri Pawa, paripirotajiri tzimatsi-rika kaari onimota-kayimini, aritaki imatajimi Asitairi Inkiti-satzi yaripirotaimi awiroka tzimatsi-rika pikinakaa-sitakari.

²⁶ Airorika paripirotari ikaratzi kishimirri, tima airo yaripiotaami awiroka Asitairi Inkiti-satzi.”
§

Isintsinka Jesú

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Ikanta yariijiitaka Aapatyaawiniki, aniwaitapaji Jesú Tasorintsi-pankoki. Ipokasita-paakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, itsipatakari Yomitaan-taniri-payi aajatzi Antarikonaiti.

²⁸ Isampita-paakiri, ikantziri: “¿Paitama ontyaan-kakimiri piñaakantiro pitasorinka?”

²⁹ Ari yakanaki Jesú, ikantanakiri: “Tzimatsi naaka nosampitimiri. Aririka pakakinaro, aritaki nonkantakimi ipaita otyaanka-kinari.

³⁰ Tima ikiwaatantaki pairani Juan, ¿Paitama otyaanka-kiriri? ¿Iriima Pawa? ¿Atzirima?” Pakajiityaa.”

³¹ Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: “Aririka ankan-tiri Pawa otyaankakiri, aritaki inkanta-nakai: ‘¿Pita kaari pikimisantantari?’

³² Aamaa-sityaa ankanti: ‘Atziri otyaankakiri.’” Iro kantacha itharowantari inkisanakiri atziri-

---

§ **11:26** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro maaroni iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

payi. Tima inkanta-jiiti atziri-payi Kamantan-tzinkarini inatzii Juan.

³³ Ari ikantajiitzi: “Ti noyotiro.” Ikantzi Jesús: “Pikimitaka awirokaiti ti pininti pinkaman-tinaro, aajatzi naari airo nokaman-tzimiro paita otyaanka-kinari.”

12

Kaari-piro-siriri antawai-rintzi (Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ Ari yitanaaro Jesús isiyakaa-wintziro okaratzi iyomitaan-tayitziri, ikantzi: “Tzimatsi atziri pankitzirori chochoki-masi, itantotakotakiro maaroni othapiki, iwitsika-sitakiro iwiro owaaki apaata, iwitsikaki atiimintotsi yaminakoi-tantyaarori pankirintsi isaikaitaki jinoki. Yaminaki atziri aminironi iwankiri-masi. Jataki irirori intaina.

² Okanta okithoki-paititaki chochoki, ityaankaki impiratani yaajati.

³ Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi, yaawakiri ipasawaita-wakiri, yoipyajiri tikatsi yaanaji.

⁴ Ityaanka-witaka aajatzi pasini impiratani. Itsitonkai-nawaitakiri, ikawiya-waitakiri.

⁵ Ityaantaki aajatzi pasini, iwai-takiri. Tima oshiki ikaratzi ityaanta-witakari, tzimayitatsi ipasawaitai-takiri, iwai-takiri pasini-payi.

⁶ Aparoni ikantapaaka itomi irirori, yitakoki-pirotari, ityaantakiri, ikanta-siritzi: ‘Iriirika notomi naaka, ari impinka-thaitakiri.’

7 Iro kantacha yokapayi antawai-rintzi, ikanta-wakaa-jiita: 'Yoka asitajyaaroni apaata pankirintsi-masi. Thami awiri, ayiroota aroka.'

8 Yairika-wakiri, iwakiri. Yookakiri othapikita-paaka pankirintsi-masi.

9 ¿Paitama yantiri asitarori pankirintsi-masi? ¿Tima ari impokanaki irirori, iwakiri aamawinta-witarori iwankiri-masi, yaminanaji pasini?

10 ¿Tima piñaanatiro sankinarintsi? Ikan-taitzi:
Imaninta-witakaro kipayi witsikirori pankotsi,
Iro kantacha irojatzi yaitairi iroka otzinkami-pirori. *

11 Iriitaki Awinkathariti Pawa matajirori.
Irootaki okiryaa-wintan-tariri."

12 Ari inintawi-jiitanaka yaakaan-tanakirimi Jesús, iyotawakiro iriitaki ikinkithata-kotziri. Ti onkanti, tima intharowan-tatyii-yaari atziri piyotzi-minta-kariri. Iwashaanta-nakiri, ijapi-thatajiri.

Kamiithama impinaitiri pinkathari

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

13 Ipoñaa ityaantaitaki Nasitantaniri itsipatakari ikaratzi aapatyaa-yitariri Herodes, inintajiiwita inkompita-kaiyaarimi Jesús.

14 Ikanta yariijiitaka, ikantapaakiri: "Yomitaan-tanirí, okaratzi piñaan-nitari awiroka iroopiro onatzii. Ti pinkimisatiro ikantayitziri atziri, ti piñaawaitiro pinimota-kaantyaariri.

---

* **12:10** kipayi, otzinkami = mapi

Piyomitaan-tziro awiroka iroopirori inintakaantziri Pawa. ¿Kamiithata-tsima ampiri kiriiki isintsitan-tziri iwinkathariti wirakocha-payi? ¿Ampinatirima? ¿Airoma apinatziri?” †

¹⁵ Iyotakiri Jesú, owapyiimotan-taniri inatzii ikaratzi sampita-kiriri, ikantanakiri: “¿Paitama piñaantan-tanari? Pamakinari kiriiki, naminawakiri.”

¹⁶ Yamaita-paakiniri. Ikantzi Jesú: “¿Paitama asitarori isiyakaaro aka? ¿Paitama asitarori iwairo?” Ikantajiitzi irirori: “Irasí César.”

¹⁷ Ikantzi Jesú: “Tima iriitaki iwinkathariti wirakocha asitari, pantantyaaniri isintsiwintzimiri, pimpinatiri. Iriima ikaratzi yasitari Pawa, pantantyaaniri isintszimiri irirori.” Okiryaantzi ikantajiitanaka ikimirira Jesú.

Isampita-kowintai-tziro aririka yañaaji kamayitain-tsiri

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Ipoñaa ipokajiitaki Tampatzikawiri iñiiri Jesú. Iriitaki Tampatzikawiri kantatsiri: “Airo yañaaji kamayita-tsiri.” Isampita-paakiri Jesú, ikantziri:

¹⁹ “Yomitaan-taniri, isankinataki pairani Moisés, ikantzi: ‘Aririka inkami atziri, airorika iwaiyan-takairo iina, kantatsi yaajiro iririntzi, iwaiyan-takaajiro irirori. Inkimita-kaantiri iriumi asityaarini iririntzi kamaantsiri.’”

²⁰ Thami ankantawaki: Tzimatsi karatatsiri 7 iririntzi. Itarori itzimi yaaki iina, tikira iwaiyan-takairo iina, kamaki.

---

† **12:14** iwinkathariti wirakocha-payi = César

21 Ipoñaa yaawitaaro pasini iririntzi apitittatsiri itzimi. Ari ikimitakari irirori, kamaki, ti iwaiyan-takairo. Ipoñaawita-paaka mawatatsiri itzimi, aajatzi ikimitakari irirori.

22 Ari ikantakari maaroni ikarajiitzira 7 iririntzi. Tikatsi aparoni waiyanta-kaironi. Ari owiraantarori kamaji aajatzi iroori kooya.

23 Aririkami yañaayitaji apaata kamayita-tsiri, ¿itzimikama oiminta-pirotyaari kooya? Tima maaroni ikaratzira 7 iinanta-witakaro.”

24 Yakanakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama kaari pikimathatantaro Sankinarintsi-pirori? ¿Paitama kaari piyota-kotantaro itasorinka Pawa?

25 Tima aririka yañaayitaji kamayita-tsiri, airo itzimaji aawakai-yitaa-chani. Isiyapa-jyaari Maninkariiti anta inkitiki.

26 Irooma okanta-kota yañaayitaji kamayitain-tsiri, ¿tima piñaanatiro isankinatakiri Moisés tsika ikanta Pawa iñaanatan-takariri otaara kitoochii-masi? Ikantakiri:

Naakataki Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.

27 Ari ayotziri irirori, tima ti imatiro kaminkari inkimita-kaantai-tyaari iwawani, apatziro ikaratzti añaatsiri ¿Ñaakiro? Pikinakaa-sitakaro awiroka.”

*Otzinkami-pirori Ikantakaan-taitziri
(Mt. 22.34-40)*

28 Ari ipokapaaki aparoni Yomitaan-taniri, ikimapaaiki iñaanata-wakaa. Iyotapaaki kamiitha iyomitaakiri Jesús yoka Tampatzikawiri-

satzি, isampita-paakiri irirori: “¿Tsikama otzimika itarori oninta-pirota Ikantakaan-taitani?”

²⁹ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Iroka ninta-pirotachari, okantzi:

¡Pinkimi Israel-iiti! Yoka Awinkathariti Pawa, aparoni ikanta Ipinkatharitzi irirori.

³⁰ Piwinkathariti inatzi Pawa, ontzimatyii pininta-piro-tajiri, pininta-siri-tajiri, pininta-sintsi-tajiri. Isiriki piwairi.

Irootaki iroka otzinkami Ikantakaan-taitani.

³¹ Ari osiyaro apitita-naaintsiri, kantatsiri:

Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

Tikatsira pasini Ikantakaan-taitani anairori iroka-payi.”

³² Ikantanaki Yomitaan-taniri: “Kamiithataki, omapiro pikantakiri: Aparoni inatzi Pawa tikatsi pasini.

³³ Oshiki okamiithataki aninta-pirotajiri, aninta-siritajiri, aninta-sintsitajiri, isiriki awairi. Aajatzi ankimita-wakaa-najyaa aroka, antakota-wakai-yitajyaa. Iroora ikowakaa-pirotairi Pawa, anairo ipomitai-tziniriri yatsipi-wintaitari Pawa.”

³⁴ Ikanta iñaakiri Jesús kamiitha okaratzi ikantakiri, ikantanakiri: “Irootaintsimi piñiiro pimpinkathatairi Pawa, omatantyaari impinkathari-wintaimi irirori.” Tikatsira nintanaa-tsini isampita-najiri Jesús.

*¿Paita charinin-tariri Saipatzii-totaari?
(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)*

³⁵ Ipoñaa iyomitaantaki Jesús Tasorintsi-pankoki, ikantzi: “Pikimakiri Yomitaan-taniri,

ikantzi: ‘Yoka Saipatzii-totaari incharinita-jyaari pinkatharini David.’ ¿Tsikama inkantyaaka?’

³⁶ Tima Tasorinkantsi ñaawaita-kaakiri pairani pinkatharini David, ikantaki pairani: Iñaawitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:

Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti, Irojatzi noitsinampaan-tajyaariri kisaniintzimiri, Aripaiti intyirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

³⁷ Imatzitakaro David ikantaki: ‘Nowinkathariti inatzii Saipatzii-totaari.’ ¿Tsika inkini incharinityaari?’ Ikanta maaroni atziri piyotain-chari, onimoyitakiri ikimiri ikantayitziri Jesús.

Ikinkithata-koitziri yotzinkari

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Ipoñaa ikantaki aajatzi Jesús: “Paamaiyaari Yomitaan-taniri. Oshiki iniwitaro iwaniinkatziityaa, ishamita-kaayityaaro iithaari-thanthanaa. Inintzi pinkatha iwithata-piintatyaaari aririka iñiitiri tsika iyomparita-piintaita.

³⁹ Yasiminthataro isatikaitiri niyaanki karappa-pankoki impinka-thaitiri. Ari okimitari aririka ijati tsika yakyoota-wakaa-jiita.

⁴⁰ Yathawaa-yitaro aajatzi kinankaro yaapithatziro owanko. Iro isanthatakantarori yamanayita-piintzi airo iyotantaitari. Iro kantacha oshiki iwasankitaitairi.”

Asinonkainkaroo kooya

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Okanta aparoni kitaitiri isaiki Jesús Tasorintsi-pankoki, ari isaiki-mota-paakiro ititaita-piintziri ipasitan-taitari kiriiki. Iñaatziiri

ipokajiitaki atziri ikaratzi tiyitatsiri iiриики. Tzimatsi oshiki ashhaarantaniri titayitatsiri oshiki kiriiki.

⁴² Ari opokapaaki kooya kinankaro, asinonkainkaroo onatzii, otitapaaki iroori apimintyaki-tiini kiriiki, tikatsi antitachani yamanantai-tantyaari.

⁴³ Ikaimanakiri Jesúس iyomitaani, ikantziri: "Anaantaki iroka kooya, anaakiri pasini atziri ikaratzi tiyiwitain-chari. Omapiro.

⁴⁴ Tima inkarati titayiwitain-chari oshiki yasitakaa-witakariri Pawa, itita-sitakari tzimaraanta-tsiri iiриики. Irooma iroka kinankaro, apintzi-ryaakiri otitakiri oiriikiti amanantan-tyaarimi owariti."

13

Ikinkithata-kotziro Jesúس omporoki tasorintsi-panko

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Ikanta isitowanaji Jesúس Tasorintsi-pankoki, ikantzi aparoni iyomitaani: "Yomitaanari, pamini-rotyaa mapi iwitsikan-titarori, antaro onayitzi, owaniinka-waitaka pankotsi."

² Ikantzi Jesúس: "Maaroni pankotsi okaratzi piñii-rika, airo piñaayitajiro okaratzi opiwiryaaka apaata, inthonkaitiro imporokaitiro."

Iñiitiri aririka onthonki-matajyaa

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

3 Ikanta yariijiitaka tonkaariki Yiinkai-toniki, imontita-paakaro Tasorintsi-panko. Ari isaika-paaki Jesús. Ikanta Pedro, Juan, Jacobo aajatzi Andrés, isampijiitakiri Jesús tikatsi pasini-payi kimirini, ikantziri:

4 “Pinkamantina. ¿Tsika-paitama omonkaratyaa okaratzi pikantakiri? ¿Paitama noñiiri noyotan-tyaari?”

5 Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari.

6 Tima oshiki pokatsini apaata impairyaa-paakiro nowairo, inkanti: ‘Naaka Saipatzii-totaari.’ Oshiki yamatawiti.

7 Tim ari pinkima-koyitakiro oshiki mantaantsi. Paamaiyaa oimiraa-siritzimi = kari, ontzimatyii omatyaa iroka-payi, tikira-tzimaita omonkaratyaaata onthonkan-tajaari maaroni.

8 Imaimanita-wakaityaa nampitsiki, iwayirita-wakaiyaa pinkathari-payi. Onikayityaa tsikarika-payi. Iñiiti tashitsi. Irootaki itanakyaaroni inkimaatsitai-tyaaro maaroni iroka-payi.

9 Ontzima-tyiira paamaayityaa. Tima yaakaantaita-tyiimi jiwari-payiki impasawaitaitimi kara-papankoki. Impoña yaitanakimi isaikayitzira pinkatharintsi okantakaan-tziro pawintaana, ari pinkinkithata-koyita-jinari anta.

10 Iro ninta-pirotacha itawakyaaro inkimakotairo atziri-payi Kamiithari Ñaantsi maaroni nampitsiki.

11 Aririka yaitanakimi, airo okantzimo-siri-waitami, pinkanti: ‘¿Paitama nonkantiriri?’ Tima Tasorinkantsi yotakayi-mironi opaita pinkantiri, tira awiroka ñaawaita-sita-chani.

12 Ari iñiitaki aakaantirini iririntzi iwakaantiri. Piñii aakaantirini itomi. Piñii wamaakaan-tirini asitariri ikisaniiinta-nakiri.

13 Oshiki inkisaniiinta-nakimi okantakaan-tziro pawintaajana naaka. Iro kantacha ikaratzi oijatanari yawintaajana, iriitakira awisakotaa-tsini.*

14 Aririka piñaakiri ipaitai-tziri ‘Pinkaari Apirotan-taniri’ isaikapaaki tsika ti inintakaitiri, inkarati nampita-jyaaroni aka iipatsitiki Judáiti, ontzimatyii isiyi otzisiki. Tima iriitaki ikinkithata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari Daniel. (Inkarati ñaanataironi iroka, ontzimatyii ikimathatiro.)

15 Pisaiki-rika intakiroki piwanko, ari pimpoñiiyaa pisyanaki, airo pikyaa-panaatzi paapanati tsika ompaityaa. †

16 Piwaniki-rika pisaiki, airo paapanaatziro pithaari.

17 ¡Inkanta-matsitaitiro onkarati motyaatasini, aajatzi tzimayita-tsini intsiti ainiro ithoyitzi otomi!

18 Pamaniri Pawa, pinkantiri: ‘Pookakaawintajina airo nosiyan-tawaitanaka kyaarontsipaikiki.’

19 Tima antaaro onkantyaa yasinonkaityaa apaata. Tima pairani owakira iwitsikai-takiro kipatsi irojatzi iroñaaka, ti iñiiti siyaaroni iroka asinonkaantsi. Airo apiita iñiiti siyaaroni.

20 Airo itharokyaatzimi Pawa imairintziro iroka asinonkaantsi, tikatsi awisakotaa-tsinimi. Ikamintha iyosiitai-takiri ikaratzi awintaa-jariri

---

* **13:13** awintaa: wairontsi   † **13:15** intakiroki = jinoki okanta-pankaata pankotsi

Pawa, irootaki yoimairintan-takarori sintsini asinonkaantsi.

²¹ Aririka pinkimi inkantaitimi: ‘Yoka Saipatzii-totaari.’ Pasini kantatsini: ‘Jiirinta Saipatzii-totaari,’ airo pikimisantziri.

²² Ari impokaki siyakotyaarini Saipatzii-totaari, siyakotyaarini Kamantan-tzinkari. Iñaakan-tapaaki kaari iñaapiintaitzi. Inintawita-paakyaa yamatawitiri ikaratzi iyosiitakiri Pawa, kantatsira.

²³ Paamawinta-yityaara awiroka, aritakira nokaman-tzita-yitakamiro.”

*Impiyan-tajyaari Itomi Atziri
(Mt. 24.29-35,42-44; Lc. 21.25-36)*

²⁴ “Aririka onkarata-paaki apaata antaro yasinonkaityaa, aritaki intsiwakaki ooryaatsiri, airo yoorinta kasiri.

²⁵ Inparyaayiti impokiro, aajatzi ikaratzi tzimawita-chari isintsinka inkitiki, oshiki inkanta-kanta-yitanakyaa.

²⁶ Aripaitira impokaji Itomi Atziri inkinan-tapajyaaro minkori, iñiitawajiro isintsinka aajatzi iwaniinkaro.

²⁷ Impoña intyaan-kakiri Maninkariiti, yapatota-pajiri ikaratzi iyosiitai-takiri nampitarori tsika-rika-payi owiraapaja kipatsiki, tsika owirathapitapaja.

²⁸ Tima onkimita-jyaaro tsika okanta piñaa-piintziro pankirintsi, aririka piñaakiro airisiytanaji, piyotzi irootaatsi osarintsitzi-mataji. ‡

‡ 13:28 pankirintsi = higuera

²⁹ Irootaki piyotiri awirokaiti, aririka piñaakiro okaratzi nokanta-kimiri, pokimataana.

³⁰ Airo ikamita yoka ashininka-payi, iroatzi iñaanta-kyaarori okaratzi nokanta-kimiri. Omapiro.

³¹ Arira onthonka-jyaari inkiti aajatzi kipatsi, irooma noñaani-yitakari omapirotyaa iroori.

³² Tikatsi yotironi kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri nompiyan-tajyaari. Tira iyotiro Itomi, iri mapirotzirori inkiti-wiri Maninkari. Apatziro iyotziro Asitanari irirori.

³³ Paamaiyaa, aamawinta pinkantyaa, pamani. Tira piyoti tsika-paiti omonkaratan-tyaari. §

³⁴ Okimityaaro aririka ijati aparoni atziri intaina. Yookanakiro iwanko, inkanta-yitanakiri maaroni impiratani onkarati yantiniriri. Aajatzi inkimitaakiri aamaako-wintarori pankotsi, inkanta-nakiri: ‘Paamawinta-jyaana nompiyi.’

³⁵ Pisakisiriti awiroka, tima ti piyoti tsika-paiti impiyi asitarori iwanko, tsitinii-tiini, niyaankiiti-paiti, iñaaki-rika waripa, onkitaitita-manaji-rika,

³⁶ onkantyaama aririka imapokajiro impiyi, airo iñaapajimi pimayi.

³⁷ Okaratzi nokanta-yitzimiri awiroka, irootakira nokanta-yitzi-tariri aajatzi maaroni: Paamaiyaa.”

14

---

§ **13:33** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro ñaantsika “pamani.” onasiyita ñaantsi-payi

*Ikamanta-wakaita yaakaantiri Jesús
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)*

¹ Ari oyotapaaka apiti kitaitiri yoimosirinkapiintai-tziro Anankoryaantsi, iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. Ari ikamanta-wakaakari ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-taniri-payi, ikanta-wakaa-jiita: “Thami amatawitiri Jesús ayiri awa-kaantiri.

² Iro kantacha, airo amaimanitziri kitaitiri yoimosirinkaita, ikisako-wintari = kari atziri-payi.”

*Isaitan-taitari Jesús kasankaari
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)*

³ Ikanta ikinanaji Jesús Asinonkaa-pankoniki, osaiki iwanko Simón omawitari pairani kowi-inkari pathaa-rontsi. Ari isaikaki iwajiita. Aritapaaka aparoni kooya amakotaki kasankaari. Oyosiita owaaki incha-tyaaki, oshiki owinaro, kamiitha okantaka onaki iwitsikai-tziro mapi. Osataa-kotakiro opatziki, osaitan-takari ipatzi-inaki Jesús. *

⁴ Kisanaka ikaratzi ñaakirori, ikanta-wakaanaka: “¿Paitama aparaatan-tarori kasankaari?

⁵ “¿Paitama kaari ipimantai-tantaro kasankaari? Ari aakimi oshiki kiriiki, iriitaki ampasityaaririmí asinonkainkari-payi.” Ikisanakiro kooya. †

---

* **14:3** incha-tya = nardo; mapi = alabastro † **14:5** oshiki kiriiki = 300 denario (Iriitaki ipinaitziriri antawaita-tsiri aparoni osarintsi.)

6 Ari ikantzi Jesús: “Piñaa-sityaaro. ¿Paitama pikisan-tarori? Kamiitha noñaakiro naaka antakiri.

7 Iriima asinonkain-kariiti irasi iwiro isaiki-motimi, pininti-rika pintakotaari, ari pimpasita-kyaaari. Irooma naaka, kapichinita-paaki nosaiki-mota-najimi.

8 Tima antatziro iroka kooya aawyиiri iroori, jiwataki osaitan-tanaro kasankaari omishata-tyaana tsika onkantyaa inkitaitina apaata.

9 Tsika-rika ikamantai-tairo Kamiithari Ñaantsi, aritaki inkinkithata-koitairo aajatzi iroka kooya, inkinkithasiritan-taityaarori antakiri iroori. Omapiro.”

*Ikinkisiryaa Judas yaakaantiri Jesús
(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)*

10 Ikanta Judas Nampitsiwiri, ijata-sitakiri ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari yaakaantiri Jesús. Iriiwitaka itsipawitari 12 iyomitaani.

11 Antaro ikimo-siri-jiitanaki jiwari, isinitaakiri impiri kiriiki. Yamina-minata-nakiro Judas tsika inkinakairo yaakaantiri Jesús.

*Owiraantarori iwakaanaari iyomitaani
(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)*

12 Iroora itarori kitaitiri iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi, iwamaa-piintaitzi aajatzi ipira yatsipitaitari iwaitari kitaitiri Anankoryaan-tsiki. Isampitakiri iyomitaani Jesús, ikantziri: “¿Tsika ankotsita-kaantika ayaari oimosirinkan-tyaarori Anankoryaantsi?”

¹³ Ipoñaa ikantanakiri apiti iyomitaani: “Pijati nampitsiki, ari pimonthai-yaari atziri yaakotziro inijaati kowityaa-niki. Piyata-nakiri,

¹⁴ tsika-rika inkyAAPAJI, pinkantiri asitarori iwanko: ‘Inintzi iyoti Yomitaanari tsika yakYootiri iyomitaani yoimosirinkiro kitaitiri Anankoryaantsi.’

¹⁵ Ari iñaakana-kimiro jinoki iwanko, antaro okantaka iwitsikai-takiro onkini iwaityaa. Ari pinkotsita-kaantiri ayaari.”

¹⁶ Jaitijiitaki iyomitaani ariitaka nampitsiki. Iñaakiro okaratzi ikantakiriri, ari ikotsita-kaantakiri iyaari kitaitiri Anankoryaantsi.

¹⁷ Okanta otsitiniityaanaki yariita-paaka JesúS, itsipata-paakari 12 iyomitaani.

¹⁸ Ikanta iwajiitara, ikantzi JesúS: “Pikaratakira pakYootana, tzimatsira aparoni pithoka-sityaanani. Omapiro.”

¹⁹ Owasiri ikantajiitanaka. Aparoni-payi yitanakaro isampitziri, ikantziri: “¿Naakama?”

²⁰ Ikantzi JesúS: “Iriitaki aparoni pikaratakira, ochaanta-kirori yatantari tsika noochaantziro naaka.

²¹ Omapirotyaa impyaakotyaa Itomi Atziri, tima irootaki isankinata-koitakiri pairani. Iro kantacha nokantzi naaka: ¡Ikanta-machiitziri! Airo itzimaa-jatzimi yoka, akaantirini Itomi Atziri.”

²² Tima ainiro isaiki iwajiita, yaakiro JesúS yatantari, ipaasonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, ikantziri: “Iroka, piyaaro, nowatha onatzii.” ‡

‡ 14:22 yatantari = [pan]

²³ Ipoñaa yaakotakiro iraitziri, ipaasoonki-wintakiro, ipakotakiri iyomitaani, irayitaki ikarajiitzi.

²⁴ Ikantziri: “Niraani onatzii, iro ūaakanta-pirotironi ikasiya-kaantaitani. Irootaki sitowaa-tsini, ari onkantyaa yawisako-siritan-tajyaari os-hiki atziri.

²⁵ Airo niritaaro iroka, irojatzi apaata aririka impinkathari-wintantai Pawa, aripaiti apiita-jirori. Omapiro.”

*Ikinkithata-kotziri Jesús imanakotiri Pedro
(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)*

²⁶ Ikanta ithonka-nakiro ipanthaa-kotziri Pawa, jaitijiitanaki Yiinkai-toniki.

²⁷ Ikantanakiri Jesús iyomitaani: “Irootaintsi pooka-jiitina awirokaiti iroñaaka tsitiniri. Tima irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitzi: Nowiri aamaako-wintariri ipiraitari, aritaki inthonkakya iwaraa-nakyaa ipira. §

²⁸ Iro kantacha, aririka nañaaji, naaka itajyaroni nojataji Tapowiniki.”

²⁹ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: “Aritakima yookajiitanakimi pasini-payi, airo nomatziro naaka.”

³⁰ Ikantziri Jesús: “Iroñaaka tsitiniri, tikira apitianaki iñii waripa, mawasatzi pimanakotina, pinkanti: ‘Ti noñapiintiri Jesús.’ Omapiro.”

³¹ Aikiro isintsitzii Pedro, ikantzi: “Airo nookimii, aritaki ankarati ankami.” Ari ikantajiitaki aajatzi ikarajiitzi.

*Yamani Jesús Toonkaitoniki
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)*

32 Ikanta yariijiitaka ipaitai-tziro Toonkaitoni, ikantapaakiri iyomitaani-payi: “Ari pisaikawaki aka, namanawaki.”

33 Iri itsipatanaka Pedro, Jacobo aajatzi Juan. Antaro yiraa-sirita-kota-paakari.

34 Ikantziri: “Owamai-mata-tyaana nowasirinka. Ari pisaikawaki awiroka aka, pisakijiiti.”

35 Iwaaniintanaka kapichiini irirori. Tyirowa-paaka, yamanapaaki, onkantyaa airo ikimaatsitan-taromi awishi-motirini.

36 Ikantzi: “Asitanarí, tikatsi pomirintsitzimotaamini awiroka. Nonintawita pookakaa-winti-naromi onkarati nonkimaatsityaari. Iro kantacha airo pimatanaro okaratzi nokowaw-itakari naaka, iro pimati paita pininta-kaakinari awiroka.”

37 Ikanta ipiyapaaka, iñaapaa-tziiri imaa jitzi. Ikantapaakiri Pedro: “Simón, ¿pimaatzii? ¿Tima pinkisa-sityaaro kapichiini piwochoki? *

38 Pisaaki-jiiti, pamani iñaantaitami = kari, intaiti yantakai-timiro kaari-pirori. Oshiki okaratzi kamiithata-tsiri pininta-witari pantiri-mi, iro kantacha ti pinkisa-siwai-nityaa.”

39 Aajatzi ipiyanaaja, amanapaji. Irojatzi yapi-tapaji ikantakiri inkaaranki.

40 Ikanta ipiyapaja, aajatzi iñaapajiri imaa-jitzi, tima ayimata-tziiri iwochokini. Ipasaki-waitzi iyomitaani, ti iyoti tsika inkanti.

---

* **14:37** kapichiini = aparoni-machiini hora

41 Iro mawatatsiri ipiyaka, ikantapaakiri: “¿Irojatzima pimaajiitzi? Monkarata-paaka yaakaan-tantai-tyaariri Itomi Atziri, yaitanakiri kaari-piro-siririki atziri.

42 Pimpiriinti, thami ajataji. Okaakitzi-mata-paaki pimantinani.”

Yaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

43 Iñaawai-minthaitzi Jesús, imapoka-sitaka yariita-paaka Judas ikarata-piintziri 12 iyomitaani. Oshiki atziri itsipata-paaka, yamayitaki iwisa-minto, ipasa-minto. Ityaankani inatzii ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, Yomitaantaniri, aajatzi Antari-konaiti.

44 Tima ikamantzi-takari yamayitakiri yoka pithoka-sityaarini, ikantakiri: “Itzimi-rika nowithata-paakyaari noninta-porota-paakiri, iriitaki, pairikiri, paanakiri.”

45 Ari itsitoka-paakari Judas okaakiini Jesús, ikantapaakiri: “Yomitaanari.” Ininta-porota-paakiri iwithata-paakari.

46 Yairikai-tapaakiri Jesús, yoosoita-paakiri.

47 Ikanta tsipata-kariri okaakiini Jesús, inosika-nakiro iyotsiroti, itotzitakiri iyimpita impiratani Ompira-tasorintsi-pirori.

48 Ipoñaa ikantzi Jesús: “¿Naakama kosintzi pamasitan-tanari piwisa-minto aajatzi pipasa-minto pairikan-tyaanari?”

49 ¿Tima piñaa-piintina noyomitaantzi kitaitiri-payi Tasorintsi-pankoki, kaarima paantana anta? Ari onkantyaa, irootaki

omonkaratan-tyaari ikantai-takiri Sankinarintsi-piroriki.”

⁵⁰ Siyajiitanaka iyomitaani, yookanakiri apaniroini.

Mainari siyanain-chari

⁵¹ Tzimatsi mainari oyaatako-winta-nakiriri Jesús. Ikithaa-witaka manthakintsi karini-masita-tsiri. Iro kantacha yairikawii-takari irirori,

⁵² yookanakiro iithaari ithañaanaka, isiyamirikita-sitanaka.

Yapatowintaitari Jesús

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55,63-71; Jn. 18.12-14,19-24)

⁵³ Ipoñaa yaitanakiri Jesús Ompira-tasorintsi-piroki. Ari yapatojiitaka maaroni ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, Antari-konaiti, aa-jatzi Yomitaan-taniri.

⁵⁴ Ikanta Pedro nosikaka ipoki intainaini, iyaatako-winta-tziiri Jesús, irojatzi yariitan-tapaaka iwankoki Ompira-tasorintsi-pirori. Kyaapaaki owaankiiri-tsitiki pankotsi, ari isaikapaakiri itsipata-paakari kimpoyaan-taniri, yakitsi-jiita paamariki.

⁵⁵ Ikanta ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari itsipatakari ikaratzi apatotain-chari, yaminaw-itaka ipaita thaiya-kotyaarini Jesús ompoñaantyaari iwa-kaantiri.

⁵⁶ Tzimawitaka oshiki thaiyako-witapaa-kariri, ti omonkarata-wakaa-tzimaityaa okaratzi ikantayi-witakari pasini-payi.

⁵⁷ Ari ikatziya-jiiwitanaka, ithaiya-kota-nakari Jesús, ikantzi:

⁵⁸ “Nokimiri naaka chapinki ikantzi: ‘Ari nomporokakiro Tasorintsi-panko, iwitsikani atziri, iro mawatatsiri kitaitiri nonthonkajiro nowitsikainiri naaka pasini, kaari ipomirintsita atziri iwitsikairo.’ ”

⁵⁹ Iro kantacha ti onkanti yaapatyaa-wakaawintyaaro okaratzi ikantako-witariri Jesús.

⁶⁰ Ipoñaa ikatziyanaka Ompira-tasorintsi-pirori, isampita-nakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama kaari pakanta? ¿Tima piyota-kotiro okaratzi ikantakoi-tzimirí?”

⁶¹ Iroatzi imairitaki, ti yaki. Yapiitakiri isampitziri: “¿Awirokama Saipatzii-totaari, Itomi Thasonkawintaari?”

⁶² Yakanaki Jesús, ikantzi: “Naakataki. Irootaintsi piñiiri Itomi Atziri isaiki-motairi irako-piroriki Pawa Sintsi-pirori impinkatharitai. Ari piñaajiri impiyi inkinapaji minkoriki.”

⁶³ Ikanta ikimawakira Ompira-tasorintsi-pirori, isara-nakiro iithaari ikisanaka, ikantanaki: “Tikatsi aninti pasini inkanta-koitiri.

⁶⁴ Pikimajiitaki awirokaiti thainkakiri Pawa. ¿Tsikama pikanta-jiitzika awiroka?” Ikantajiitzi maaroni: “¡Tzimataiki ikinakaa-sitani! ¡Ontzimatyii inkami!”

⁶⁵ Tzimatsi ikarajiitzi choonta-poro-waitanakiriri. Tzimatsi pasini owasi-porota-nakiriri ikaposa-poro-tzimaitari, ikantziri: “¡Intsityaa piyoti, Kamantan-tzinkari!” Imatzitakaro aajatzi aamaako-wintaniri, ipasa-poro-waitakiri.

*Ikantzi Pedro: Ti noñiiri naaka Jesús
(Mt. 26.69-75; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18,25-27)*

66 Ikanta isaikakira Pedro intakiroki, sitowa-paaki kooya impiratani Ompira-tasorintsi-pirori.

67 Oñaapaakiri Pedro yakitsita, okantziri: “¿Tima awiroka itsipata pairani Jesús Kasiyakaawini-satzi?”

68 Imanakotanakiri Pedro, ikantanaki: “Tityaa, ti nokimathatimi ipaita pikantanari.” Ari isitowa-paintzi kapichiini. Irojatzi iñaantanakari waripa.

69 Okanta osamaniitaki, oñaajiri aajatzi, okamantakiri ikaratzi akitsita-chari, okantziri: “Irijatziitara yoka.”

70 Yapiita-nakiro Pedro imanakotsiri. Tikira osamaniti, yapiita-nakiro ikaratzi saikain-tsiri isampitziri, ikantziri: “Awirokataki itsipata-piintari Jesús, tima Tapowini-satzi pinatzii, iri-iwaitaki iñaawaita-piintzi irirori.” †

71 Ikantzi Pedro: “Tima, ti noyotiro pikantanari. Iyotzi Pawa omapiro nokantzi, nothaiyarika iwasantitai-naata.”

72 Tikira osamaniti ari yapiita-nakiro iñaanaki waripa, kantanaka apiti yapiitakiro iñii. Ari ikinkisiryaa-nakiro Pedro ikantakiriri Jesús: “Tikira apititi iñii waripa, mawasatzi pimanakotina, pinkanti: ‘Ti noñiiri Jesús.’ ” Iraanaka ikinkisiryaa-nakiro.

15

---

† **14:70** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

*Yaitanakiri Jesús Pilato-ki
(Mt. 27.1-2,11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)*

¹ Okanta okitaitita-manaji, yapatojiita-manaja maaroni pinkathari: ijiwari Ompira-tasorintsitaari, Antari-konaiti, aajatzi Yomitaantaniri-payi, oshiki iñaawintakiri Jesús. Ipoñaa yoosoita-nakiri, yaitanakiri isaikira Pilato, ijiwari wirakocha.

² Isampita-wakiri Pilato, ikantziri: “¿Awirokama iwinkathariti Judá-iti?” Yakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri awiroka.”

³ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsitaari, ikisaniinta-nakiri, oshiki ikantako-waiwitanakari.

⁴ Yapiita-nakiri Pilato isampitziri: “¿Tikatsima pinkanti awiroka? ¿Tima pinkimi okaratzi ikantakoi-tzimiri?”

⁵ Ti yaki Jesús. Okiryaantzi iwanakiri Pilato yoka Jesús.

*Imishakowintai-tziri Jesús
(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)*

⁶ Tzimatsi yamita-piintari ijiwariti wirakocha. Tima aririka yoimosirinkaityaa, imisitowa-piintzi aparoni Judá-iti yasitakoi-tziri, itzimi-rika inintakiri ishininka-payi.

⁷ Tzimatsi paitachari Barrabás, yasitakoi-tziri itsipatari ikarajiihti iwakantaki, imaimanitakiri iwinkathariti wirakochaiti.

⁸ Ikanta ipokajiita-paaki atziri, ikowa-kota-paakiri Pilato yantiro yamita-piintari.

⁹ Yakanaki Pilato, ikantzi: “¿Iriima pinintzi nomisitowa-kaantiri ipaitai-tziri ‘Iwinkathariti Judá-iti?’”

¹⁰ Iyotzi Pilato isamatyaari ijiwari Ompiratasorintsitaari yaakaan-tanta-kariri Jesús.

¹¹ Iro kantacha yoka ijiwari-payi Ompiratasorintsitaari, ikisaakakari atziri-payi inkanti: "Iro kamijihatatsi imisitowaitiri Barrabás."

¹² Yapiita-nakiri Pilato isampitziri: "Yoka ipaitai-tziri Iwinkathariti Judá-iti, ¿Tsikama nonkanti-rika?"

¹³ Ikantzi ikaimajiitzi atziri: "¡Pipaika-kota-kaantiriwí!"

¹⁴ Ikantzi Pilato: "¿Tzimatsima kaari-pirori yantakiri?" Aikiro isintsitzii ikaimajiitzi atziri, ikantzi: "¡Pipaika-kota-kaantiriwí!"

¹⁵ Iro inintan-tanakari Pilato yantiniri oomotziriri atziri-payi, imisitowa-kaantakiri Barrabás. Iri ipasata-kaantanaki Jesús, isinitakiri ipaikaakoitiri.

¹⁶ Ikanta owayiriiti ikyaakaa-nakiri Jesús owaankiiri-tsitsiki iwayiri-pankotiki iwinkathariti wirakocha. Ari yapatota-kaantai-takiriri maa-roni owayiri.

¹⁷ Ikithaata-paakiri kithaarintsi kityoonka-masita-tsiri osiyarori ikithaata-piintari pinkathari-yitatsiri. Ipoñaa yamathaita-kaatkariki kitoochii-tapo.

¹⁸ Iro yantaroroi iroka, tima inthainka-mawaita-tziiri. Ikaimako-tzimaitari, ikantzi: "¡Yokaja iwinkathariti Judá-iti!"

¹⁹ Ipoñaa ipasaina-waitan-takari saworokariki. Ichooonta-poro-waitakiri. Ityirowasi-tzimaitari impinkathatiri ikantzi.

²⁰ Ikanta ikaratakiro isironta-winta-waitari. Is-apokainiri kityoonka-masita-tsiri ikithaata-kiriri

inkaaranki, ikithaatainiri iithaari, yaanakiri ipaika-kotiri.

Ipaikakoi-tziri Saipatzii-totaari irojatzi ika-mantakari

(Mt. 27.32-56; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

21 Ikanta Simón, poñaachari Cirene, iriri Alejandro aajatzi Rufo, imonthaaitakari yariita irirori nampitsiki, isintsiiwinta-nakiri yanatanakiro ipaaka-kotan-taityaariri Jesús.

22 Yitanakiri tonkaariki ipaitai-tziro Atzirii-toni.

23 Ipakoita-paakiri kachori ikonowai-takiro owaaki inchato, ti iriro. *

24 Ipoñaa ipaikakoi-tanakiri. Yitakiro ikithaa-yitari Jesús ipaa-wakai-takaro, ikimitakaantakiro iñaaritaita iyotantyaari intzimi ayironi.

25 Tima jinokita-paaki ooryaatsiri, ipaika-kotaitakiri Jesús. †

26 Isankinaitaki kantakaan-takirori ipaikakoi-tanta-kariri, okantzi: "Iwinkathariti Judá-iti."

27 Ari itsipatai-takiri ipaikakoi-tziri apiti kosintzi, iwatzika-koitaki irako-piroki, pasini yampatiki.

28 Ari omonkaratakari isankinata-koita-kiriri pairani, ikantaitzi:

Ari inkimita-kaitairi iriimi kaari-pirori. ‡

* **15:23** Iro yoitaitziriri atziri, ijimpa-wathatan-tyaari, airo iki-maatsi-waitanta aririka iwasankitaaitiri. † **15:25** jinokita-paaki ooryaatsiri: iwiraa ooryaatsiri ‡ **15:28** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro maaroni iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

²⁹ Ithainkima-waitakiri ikaratz iawisayita-tsiri anta, itikai-nata. Ikantziri: "Tima awiroka porokironi Tasorintsi-panko, iro mawatapaintsiri kitaitiri piwitsikairo aajatzi.

³⁰ ¿Paitama kaari payiitanta ipaika-kotai-takimi piawisaa-kotajyaa?"

³¹ Ari imatzitakaro ijiwari-payi Ompiratasorintsitaari aajatzi Yomitaan-taniri-payi, iwashaa-winthawaitaari, ikanta-wakaa-jiita: "Iwawisaa-kotziri pasini, ¿kaari imatantaro iwawisaa-kotajyaa irirori?

³² ¡Intsityaa Saipatzii-totaari-witachari Iwinkathariti Israel-iiti, yayiiti ipaikakoi-takiri onkantyaa ankimisantantyariri!" Imatzitakaro aajatzi itsipatakari ipaika-kota, ithainka-mawaitakiri.

³³ Ikanta itampatzikata-paaki ooryaatsiri, omapoka-sitanaka otsitinitanaki, irojatzi oshiityaan-tanaka. §

³⁴ Ari ikaimanaki Jesús sintsiini, ikantanaki: "¡Eloí! ¡Eloí! ¿Lama sabactani?" (Iro akantziri añaaniki aroka: "¡Pawá! ¡Pawá! ¿Paitama pookan-tanakanari?")

³⁵ Ikanta ikimawakiri saikawinta-kiriri ikaimanaki, ikantajiitzi: "Pinkimirí, ikaimatzii Elías."

³⁶ Isiyapaaka aparoni, imitsiya-paintzi manthakintsi kachoriki kipishaari, yankowittakiniri saworo-pankiki, iwaan-kakota-kiniri yatsimiyaaata-wakiro. Ikantzi: "Añaawakiriita ari impokaki Elías iwayiitajiri."

37 Ipoñaa yapiita-nakiro ikaimanaji sintsiini, ti yaniinkatanaji.

38 Okanta anta Tasorintsi-pankoki, saraanaki niyaankiki ithata-sitai-tzirori, apimankiti okantanaka. Itanakaro jinoki irojatzi osaawiki.

39 Ikanta ijiwari owayiriiti katziya-wintakariri Jesúś, ikimakiri ikaimanaki sintsiini ikamanta-nakari, ikantanaki irirori: “¿Omapiro-witatyaama Itomitari Pawa yoká?”

40 Amina-kotakiri intyaatsikaini kooya-payi, iroka okarajiiutzi: María Pankothanthaari-sato, Salomé, María iriniro iyaapitsi Jacobo aajatzi José.

41 Iroka-payi kooya irootaki tsipata-kariri pairani Jesúś Tapowiniki, oshiki amitakota-piintakiri. Otsipatakaro aajatzi pasini kooya-payi oyaatapaa-kiriri Jesúś ipokakira Aapatyaawiniki.

Ikitaitakiri Jesúś

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

42 Tima tsitiniityaanaki. Irootaki kitaitiri yamina-ronta-piintaita iyaari onkitaitita-manaji kitaitiri imakoryaan-taitari.

43 Ikanta José poñaachari Tonkaironiitoniki, ikarata-piintziri yapatota jiwari-payi Judá-ití, iriitaki oyaawintziriri Pawa impinkathari-wintantaji. Ti intharowanaki, ijata-sitakiri Pilato, ikantapaakiri: “Pisinitinari nonkitatajiri Jesúś.”

44 Tima imapoka-paakiri Pilato, ti iyowityaa kamakira Jesúś. Ikaimakaan-takiri ijiwari owayiri-payi, isampitakiri omapiro-rika ikamaki Jesúś.

45 Ari ikamantai-takiri Pilato, isinitainiri José yaanajiri.

46 Yamananta-sitakiri kithaarintsi karini-masita-tsiri. Ipaikarya-a-kotajiri, iponatakiri. Iwakotakiri imorontai-tziro siranta ikasiyakaitari kaminkari. Yoipinaa-kaantaki antaroiti mapi, ishipita-kotan-takari.

47 Okanta María Pankothanthaari-sato otsipatakaro María iriniro José, aminako-jiitakiri iroori tsika iwaitakiri.

16

Yañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 Awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari. Okanta María Pankothanthaari-sato, otsipatakaro pasini María iriniro Jacobo, aajatzi Salomé, amananta-jiitaki kasankaari ontzirantan-tajyarirmi Jesús.

2 Aritaki sitowi-mata-paaki ooryaatsiri itapi-intarori kitaitiri. Ananinkanaki iroori ojajiiti omoroki iwawi-takarira Jesús.

3 Okanta-wakaa-jiita: “¿Ninkatyaa sirinka-jaironi mapi yasita-kotan-taita-kariri?”

4 Iro kantacha aminawita-paakari tsika iwawii-takari, oñaatzii isirinkai-takiro mapi, tima antaro mapi onatzii.

5 Kyaapaaki omoroki iwawii-takarira. Oñaasita-paaka aparoni mainari isaikaki akopiroki, okitamaarotaa-nikitaki iithaari. Otharowa-jiitanaki.

6 Ari iñaanata-nakiro irirori, ikantziro: “Airo pitharowantana. Iriima pipokasiwita Jesús

Kasiyakaawini-satzi, ipaika-kotai-takiri chapinki. Añaajira, ti isaiki aka. Paminiro iwawii-takarira.

⁷ Pimpiyanaki, pinkaman-tayitairi iyomitaani, pinkantairi Pedro ijiwataimi Tapowiniki, aritaki piñaaajiriri anta. Tima iro ikamantzi-takamiri."

⁸ Ari osiya-pithata-nakaro kaminkari-moro, piyonkawayitanaka. Tikatsi pasini atziri onkaman-tanaki, tima otharowa-nakitzi.

*Iñaakaaro Jesús iroka María
Pankothanthaari-sato
(Jn. 20.11-18)*

⁹ Tima añaaji Jesús kapichikitaiti itapiintarori kitaitiri awisanakira kitaitiri imakoryaan-taitari, iroora yitanaja iñaakajaro María Pankothanthaari-sato yisita-kota-kaajiri pairani ikyantasiritaro karatatsiri 7 piyari.

¹⁰ Iroora ojata-sitan-tanakariri iroori ikaratzi itsipatakari pairani Jesús, oñaapaa-tziiri yiraawai-jiita, okamanta-paakiri oñaajirira Jesús.

¹¹ Ikanta ikimawi-jiita-wakiro oñaajiri Jesús yañaaji, ti inkimisanta-jiitiro.

*Iñaakaari Jesús apiti iyomitaani
(Lc. 24.13-35)*

¹² Ikanta iñaakaari Jesús apiti iyomitaani yanijiitzi awotsiki, ipasini-porotzi-mota-pajiri kapichiini.

¹³ Ari ipiyajiitanaka irirori, ikamanta-witapaakari ikarajiitzi. Ari ikimitai-takiriri aajatzi, ti inkimisantaitiri.

*Ityaankiri Jesú斯 iyomitaani-payi
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)*

¹⁴ Iwawai-minthaита 11 iyomitaani Jesú斯, ari iñaakakari, ikisathata-pajiri iñaakirira kisosiri ikantajiitaka, ti inkimisantiri ikaratzi ñaayitajiriri yañaaji.

¹⁵ Ikantapajiri: “Pijati pinthotyiro maaroni nampitsi-payi. Pinkinkithatainiri atziri-payi Kamiithari Ñaantsi.

¹⁶ Tzimatsi-rika kimisantaironi, aririka inkiwaata-najyaa, iriitakira awisako-siritaa-tsini. Iriima kaari kimisanta-wakironi, iwasankitaitayiiri.

¹⁷ Iroka inkanta-yitanakyaa inkarati kimisanta-naatsini: yisita-kota-kaayitairi ikyantasiritari piyari, inkantiri: ‘Nawintaari naaka Jesú斯 Saipatzii-totaari.’ Iñaawai-yitairo kantasi-waiyita-chari ñaantsi. *

¹⁸ Aririka yairika-wityaari maranki, aririka irawityaaro piyanta-tsiri, tikatsi onkantiri, airo ikami. Ari onkantaki yisita-kota-kaayitairi mantsiyari-payi yantantyaari kapichiini irako.”

*Iwajinokaja Jesú斯 inkitiki
(Lc. 24.50-53)*

¹⁹ Ithonka-kiro Awinkathariti ikamanta-yitakiri, irojatzi iwajinokan-taari inkitiki, itsipata-paari Pawa ipinkathari-wintan-tapaji. Isaiki-mota-pajiri irako-piroki.

²⁰ Ikanta ijajiitanaki iyomitaani, ikamantan-taki maaroni nampitsiki. Iriira Awinkathariti matakaa-yitakiriri, yantakaa-yitakiri kaari

---

* **16:17** awintaa: wairontsi

MARCOS 16:20

lxxxvi

MARCOS 16:20

iñaaapiintaitzi, ari onkantyaa iyotantai-tyaari
omapiro ikamantantai-tziri. Omapirowí.

**Ashéninka Perené
Ashéninka Perené: Ashéninka Perené (New
Testament+)**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ashéninka Perené)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

4937822c-7fbb-5a7c-989d-ccf71fe482a2